

The relationship between teachers' teaching methods and techniques with the mediating role of democratic social education competencies**Parnian Taghipour hoveyzi, Ali Akbar Shaikhi Fini, Mahmoud Mehramohmmadi, Abdul Wahab Samavi**¹Ph.D in curriculum studies, Department of Educational Sciences, Faculty of Humanities, Hormozgan University, Bandar Abbas, Iran.²Faculty member, Department of Educational Sciences, Faculty of Humanities, Hormozgan University, Bandar Abbas, Iran.³Prof. in Curriculum Development; University of Tarbiat Modarres.⁴Faculty member, Department of Educational Sciences, Faculty of Humanities, Hormozgan University, Bandar Abbas, Iran.**Abstract**

This article aimed to examine and determine the suitability of the educational techniques and methods employed in teaching democratic social education competencies through the explicit curriculum. A mixed-method approach was adopted for this purpose. This study focuses on 13 professors from Farhangian University in Hormozgan province, serving as participants in the research. A combination of stratified and purposeful sampling methods was used to select the participants. The research utilized both qualitative and quantitative methods. Semi-structured interviews and observation were used for the qualitative portion, while the quantitative part employed the demographic method and a checklist with 26 items and a 3-point Likert scale. The checklist was created by an observation researcher and had an estimated reliability of 84%. The one-sample t-test was used to analyze the data obtained from observing the teaching methods and techniques of the professors in the quantitative part. Thematic analysis and MAXQDA software were used to analyze the information for the qualitative portion. The results of the study indicated that the level of appropriateness for all competence components of democratic social education, except for spiritual, political, and technology-based competence was favorable. A noteworthy correlation was found between professors' scores in utilizing teaching methods to acquire competencies and demographic variables such as teaching experience, academic rank, and field of study. However, no significant variation was observed based on gender.

Keywords: educational methods and techniques, professors, curriculum, competencies, democratic social education

رابطه بین روش‌ها و فنون تدریس اساتید با نقش میانجی شایستگی‌های تربیت اجتماعی دموکراتیکپرنیان تقی‌پور حویزی، علی اکبر شیخی فینی^{*}، محمود

مه‌محمدی، سید عبدالوهاب سماوی

¹ دانش آموخته دکتری برنامه ریزی درسی، گروه آموزشی علوم

تربیتی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه هرمزگان، بندرعباس، ایران

² عضو هیات علمی، گروه علوم تربیتی، دانشکده علوم انسانی،

دانشگاه هرمزگان، بندرعباس، ایران

³ استاد گروه علوم تربیتی، دانشکده تربیت مدرس، ایران⁴ عضو هیات علمی، گروه علوم تربیتی، دانشکده علوم انسانی،

دانشگاه هرمزگان، بندرعباس، ایران

چکیده

هدف این مقاله بررسی و شناسایی میزان تناسب روش‌ها و فنون آموزشی بکار گرفته شده در اجرای برنامه درسی صریح با کسب شایستگی‌های تربیت اجتماعی دموکراتیک است. بدین منظور از روش آمیخته استفاده شده است. جامعه آماری، دانشگاه فرهنگیان استان هرمزگان و مشارکت کنندگان ۱۳ نفر از استادان این دانشگاه است. روش نمونه‌گیری نیز ترکیبی از نمونه‌گیری موارد مطلوب و هدفمند طبقه‌ای است. در بخش کیفی پژوهش، از روش روایت پژوهی استفاده شد. ابزار پژوهش شامل مصاحبه نیمه ساختاریافته و مشاهده بود. در بخش کمی، از روش جمعیت شناختی استفاده شد و ابزار گردآوری اطلاعات، چک لیست محقق ساخته مشاهده شامل ۲۶ گویه با طیف ۳ درجه‌ای لیکرت بود. پایایی آن در تحقیق حاضر ۸۴ درصد برآورد شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها در بخش کمی، داده‌های حاصل از مشاهده روشها و فنون تدریس استادان پس از جمع‌آوری با آزمون t تک نمونه‌ای مورد تحلیل قرار گرفت. در بخش کیفی، اطلاعات با استفاده از روش تحلیل مضمون و سپس با استفاده از نرم‌افزار Maxqda تحلیل شدند. نتایج پژوهش نشان داد میزان تناسب در تمام مؤلفه‌های شایستگی تربیت اجتماعی دموکراتیک، به استثنای مؤلفه شایستگی معنوی، سیاسی و مبتنی بر فناوری، در سطح مطلوبی قرار دارد. همچنین بین عوامل جمعیت‌شناختی (سابقه تدریس، مرتبه علمی، رشته تحصیلی) و نمره استادان در بکارگیری روشهای تدریس برای کسب شایستگی‌ها، رابطه معناداری مشاهده شد. اما بر حسب (جنسیت) تفاوت معنادار نبوده است.

کلیدواژه‌ها: روش‌ها و فنون آموزشی، استادان، برنامه درسی، شایستگی‌ها، تربیت اجتماعی دموکراتیک

مقدمه

هدف اصلی آموزش دموکراتیک این است که ارزش‌ها، نگرش‌ها و شیوه‌های رفتار متناسب با شهروندی دموکراتیک در افراد نهادینه شود. در واقع با آموزش اصول و قواعد شهروندی به‌طور صریح یا ضمنی، دانش‌آموزان بتوانند به دستاوردهای مربوط به دموکراسی دست یابند. از دیدگاه دیویی (Dewey, 1916)، هدف اصلی تعلیم و تربیت، تربیت اجتماعی و شهروندی است. در حقیقت تربیت اجتماعی به مثابه تربیت شهروندی دموکراتیک است. بنابراین آموزش و پرورش از طریق عملکرد اجتماعی خود، دانش‌آموزان را برای زندگی در جامعه‌ای متنوع آماده می‌کند (Guérin et al, 2013). امروزه باور بر آن است که برنامه درسی صریح و پنهان مدارس، محمل توانمندی برای ارتقای دانش و نگرش شهروندی دموکراتیک است. منظور از برنامه درسی صریح یا رسمی، برنامه‌ها، فعالیت‌ها و دروس معینی هستند که نظام آموزشی آنها را در قالب کتاب‌های درسی در مدارس، به‌طور رسمی اعلام می‌کند (Seif, 2011). در واقع نهاد آموزشی از طریق برنامه‌های درسی رسمی و پنهان، به تربیت شهروندی می‌پردازد.

معلمان در توسعه دموکراسی و تربیت شهروندی دموکراتیک نقش برجسته‌ای ایفا می‌کنند. توانمندسازی معلمان، به اصلاح مدرسه و نیاز معلمان به اقدامات دموکراتیک مرتبط است تا بتوانند یک کلاس دموکراتیک برای یادگیرندگان ایجاد کنند. بنابراین معلمان باید برای تحقق شایستگی‌های شهروندی دموکراتیک به معنای ساختن یک فرد آزاد و مختار، آگاه از حقوق و وظایف خود، در جامعه‌ای که بر وضع قانون به‌عنوان چارچوب و قواعد زندگی اجتماعی، تأکید دارد، بکوشند (Haskins & Crick, 2010) و در آموزش ابعاد شایستگی‌های شهروندی (دانش، نگرش، مهارت و تفکر) بازاندیشی کنند تا فرصت‌های لازم برای آموزش شایستگی‌های شهروندی در کلاس و مدرسه فراهم گردد.

اندرسون و کارسیو (Anderson & Curseu, 2010) معتقدند شایستگی‌های شناختی اجتماعی معلمان، تعامل

کیفی بین اعضای جامعه آموزشی را تسهیل می‌کند و علاوه بر آن شایستگی رابطه‌ای معلمان سبب می‌شود تا آنها بتوانند خود را با چالش‌های اجتماعی و آموزشی فعلی سازگار کنند. از دیدگاه لیمن و همکاران (Leeman et al, 2020) میزان احساس مسئولیت معلمان نسبت به برنامه درسی مصوب، نقش مهمی در اصلاحات آموزشی مرتبط با آموزش شهروندی ایفا می‌کند. معلمان باید به‌طور فعال در تمام مراحل طراحی-اجرا پروژه شهروندی مشارکت کنند و برنامه درسی خود را بر این اساس طراحی کنند. توسان (Tosun, 2020) معتقد است آموزش دموکراتیک امکان‌پذیر است اما فقط با کمک معلمانی که این ارزش‌ها را پذیرفته‌اند. بنابراین معلمان نه تنها باید از ارزش‌ها و نگرش‌های دموکراتیک آگاهی داشته باشند، بلکه باید با انتخاب روش‌های مناسب آن را در کلاس خود اجرا کنند. در غیر این صورت اطلاعات محض درباره تربیت دموکراسی مؤثر نخواهد بود. همچنین برای محقق شدن اهداف دموکراتیک، معلمان باید ویژگی‌های مانند پرسشگری، تفکر انتقادی، تصمیم‌گیری را دارا باشند و در ترویج این اهداف بکوشند. گبورس و همکاران (Geboers et al, 2015) معتقدند نقش معلمان و مدارس در ایجاد فضای باز در کلاس درس برای آشنایی با مسائل جامعه از طریق برنامه درسی رسمی و ارائه فرصت‌هایی برای تأمل درباره آنها، به ارتقای نگرش‌های دموکراتیک دانش‌آموزان کمک می‌کند.

بررسی پژوهش‌های انجام شده نشان می‌دهد به نقش برنامه‌های درسی و آسیب‌ها و چالش‌های آموزش‌های شهروندی در برنامه‌های درسی تا حدود زیادی توجه شده است. شهابی و همکاران (Shahabi et al, 2022) در پژوهشی به تحلیل مفهومی شهروند دیجیتال و نقش برنامه درسی در تربیت شهروند دیجیتالی پرداختند. نتایج تحقیق لزوم آموزش و برنامه‌های درسی فراگیرمحور در جهت ترویج مسئولیت اجتماعی شهروندی در عصر دیجیتال را نشان داد. یوسفی نژاد لنگرودی و همکاران (Yousefinejad Langroodi et al, 2022) در واکاوی تجارب معلمان از برنامه درسی اجرا شده مطالعات

آموزش غیر رسمی یا غیر مستقیم انجام می‌شود (Gürkan & Doğanay, 2019).

پژوهش‌های مختلفی در زمینه بررسی و شناسایی روشها و فنون تدریس برای کسب شایستگی‌های شهروندی صورت گرفته است که به اختصار به آنها پرداخته می‌شود. یافته‌های پژوهشی رزاقی و همکاران (Razzaghi et al, 2018) نشان داد معلمان از طریق مشارکت دادن دانش‌آموزان در تصمیم‌گیری‌ها و استفاده از روشهای تدریس یادگیری مشارکتی، به تسهیل شایستگی‌های شهروندی کمک می‌کنند. کرم افروز و همکاران (Karam Afroz et al, 2011) در پژوهشی بیان نمودند رویکردها و روش‌های تدریس تربیت شهروندی شامل؛ روش ایفای نقش، حل مسأله، تفحص گروهی و یادگیری کنترل خود می‌باشد. یافته‌های پژوهشی تورنی-پورتا و ویلکنفیلد (Torney-purta & Wilkenfeld, 2009) در تدوین برنامه‌های آموزش شهروندی نشان داد دانش‌آموزانی که به‌صورت گروهی و در ارتباط با سایر دانش‌آموزان آموزش دیده‌اند، نسبت به دانش‌آموزانی که به‌صورت فردی آموزش دیده‌اند، به مهارت‌ها و قابلیت‌های شهروندی بالاتری دست می‌یابند. میدلتون (Middleton, 2003) مهارت‌های ضروری برای تربیت شهروند دموکراتیک شامل؛ توانایی گفت و گو، مهارت‌های استفاده از رسانه‌های جمعی، مسئولیت در برابر توسعه و به کارگیری روش مشورت در کار و حرفه می‌باشد. در همین راستا یافته‌های پژوهشی راپانتا و همکاران (Rapanta et al, 2020) نشان داد که گفت و گو و بحث‌های سازنده با افرادی که هویت‌های فرهنگی متفاوتی دارند، مهارت ضروری برای شهروندان قرن بیست و یکم است. بنابراین آموزش شایستگی یا سواد فرهنگی می‌تواند به‌عنوان برنامه درسی آموزش شهروندی مورد توجه معلمان قرار گیرد. گالاردی-مورالس و همکاران (Gallarday- Morales et al, 2019) در پژوهشی دریافتند که آموزش ارزش‌های اخلاقی مانند گفت و گو، همبستگی، آزادی، برابری و عدالت توسط معلمان لازم و ضروری است. آنها با آموزش مؤلفه‌های شایستگی شهروندی که شامل؛ مشورت،

اجتماعی پایه ششم ابتدایی در بعد تربیت شهروندی به این نتیجه دست یافتند که چالش‌های متعددی در زمینه اجرای برنامه درسی مطالعات اجتماعی در بعد تربیت شهروندی وجود دارد که نشان از غلبه رویکرد محافظه کار تربیت شهروندی در اجرای این برنامه دارد. بر این اساس، اتخاذ تصمیمات کلان در زمینه اجرای برنامه درسی و همچنین تغییر نوع نگرش و باورهای معلمان ضروری به نظر می‌رسد. همچنین نتایج پژوهش ذهبیون و همکاران (Zahabioun et al, 2016) نشان داد بین پایه‌های تحصیلی از نظر میزان توجه به مؤلفه‌های شهروندی تفاوت معنادار وجود دارد. یافته‌های پژوهشی آشپز و همکاران (Ashpaz et al, 2020) حاکی از آن بود که توجه به تربیت شهروندی با تأکید بر تربیت هنری به اندازه کافی نیست و این مقدار توجه به تربیت شهروندی در کتابهای درسی نمی‌تواند در راستای نیاز دانش‌آموزان به تربیت شهروندی باشد.

با این وجود، نتایج تحقیقات نشان می‌دهد برنامه و کتاب‌های درسی، ارزش‌های دموکراتیک را افزایش نمی‌دهند، به معلمان هیچ آزادی حرفه‌ای داده نشده است، آنها در تاثیرگذاری بر محتواها فعالانه مشارکت ندارند (Kolouh-Westin, 2004) معلمان به اجرای شیوه‌های سنتی آموزش تمایل دارند و از روش‌های ارتقای مهارت‌های تفکر انتقادی دوری می‌کنند (Noula, 2018). بیستا و لوی (Biesta & Lawy, 2012) بر ضرورت یادگیری و تجربه دموکراسی به جای آموزش آن تأکید می‌کنند. بنابراین باید بر ایجاد فرصت‌هایی برای تجربه ارزشهای دموکراسی در کلاس درس تأکید شود.

به نظر می‌رسد دغدغه اصلی معلمان در آموزش شهروندی، یافتن بهترین و مناسب ترین روشها و رویکردهای آموزش شهروندی به یادگیرندگان است. از دیدگاه دیوبی ما هرگز به طور مستقیم به تربیت نمی‌پردازیم، بلکه تربیت باید به صورت غیرمستقیم، در محیط و از طریق تعامل اجتماعی صورت گیرد. نتایج تحقیقات نیز نشان می‌دهد آموزش شهروندی از طریق

روش تحقیق

روش به کار رفته در این پژوهش روش آمیخته است. در روش آمیخته از ترکیب دو مجموعه روش تحقیق کمی و کیفی استفاده می‌شود. در این پژوهش از روش آمیخته بهم تنیده استفاده شده است. به این معنا که پژوهشگر به هر دو مجموعه داده‌های کمی و کیفی اهمیت مساوی می‌دهد (Bazergan, 2015). در این پژوهش در بخش کیفی، به منظور بررسی و شناسایی میزان تناسب روش‌ها و فنون آموزشی بکار گرفته شده توسط استادان در اجرای برنامه درسی صریح با شایستگی‌های تربیت دموکراتیک، از روایت پژوهی (پژوهش روایی) استفاده شده است. پژوهش روایی به علت تمرکز بر تجربه‌ها و کیفیت‌های زندگی و آموزش و پرورش، در قالبی از پژوهش‌های کیفی جای داده شده است (Mehrmohammadi et al, 2015). در این روش پژوهش، مصاحبه شونده‌گان روایت خود از فرایندهای جاری یاددهی یادگیری را شرح می‌دهند. در واقع محقق با زیستن در شرایط تحقیق، خود را در جریان و بطن ماجرا قرار می‌دهد و با زیستن در کلاس درس برای چند ماه، و با تهیه متن‌های میدانی تهیه شده، جنبه‌های پنهان کلاس را درک خواهد کرد (Green et al, 2006). یکی از ابزارهای گردآوری داده‌ها در پژوهش روایی، مصاحبه ساختار نیافته است. مصاحبه میان پژوهشگر و شرکت کننده برگزار می‌شود، متن نوشته آنها تهیه می‌گردد و بحث‌هایی که در آن صورت گرفته آماده استفاده در بحث‌های بعدی می‌شود (Mehrmohammadi et al, 2015). روش و ابزار جمع‌آوری اطلاعات در بخش کیفی پژوهش، مصاحبه انفرادی نیمه ساختاریافته و مشاهده است. نقشه راه مصاحبه در این پژوهش، در حقیقت الگوی شایستگی‌های تربیت اجتماعی دموکراتیک بود. در واقع هدف از مصاحبه، شناسایی آنچه در عمل اتفاق می‌افتد و مقایسه آن با مدل شایستگی استخراج شده است. در بخش کمی پژوهش، داده‌های حاصل از مشاهده روشها و فنون تدریس استادان پس از جمع‌آوری با آزمون t تک نمونه‌ای مورد تحلیل قرار گرفت. در بخش کیفی میدان پژوهش،

مشارکت در تعاملات اجتماعی، همزیستی دموکراتیک و بین فرهنگی، احترام به تنوع و تکثر فرهنگی و تحمل تفاوت‌ها در ارتباط با دیگران، به تقویت دموکراسی و شهروندی کمک می‌کنند.

به استناد چنین باورهایی، تأکید می‌شود که شیوه‌های اجرای برنامه‌های درسی موجود در مدارس باید اصلاح شوند تا بسترهای جدید برای توسعه آموزش شایستگی‌های شهروندی فراهم گردد. بنابراین نظام‌های آموزشی باید به دنبال راه‌های ملموس تری برای توسعه شیوه‌های یادگیری دموکراتیک باشند (Jónsson & Rodriguez, 2019). در واقع با تدوین و بازنگری شیوه اجرای برنامه‌های درسی در جهت تربیت دموکراتیک (ADIGÜZEL & KARAGÖL, 2020) معلمان می‌توانند وضعیت موجود برنامه‌های درسی غیردموکراتیک را به چالش بکشند (Shugurova, 2020). در همین راستا کاراکاس (Karakus, 2017) تأکید می‌کند بکارگیری اصول دموکراتیک در مدرسه و کلاس درس به اجرای برنامه‌های درسی در جهت تحقق شایستگی‌های دموکراتیک یادگیرندگان کمک می‌کند.

به رغم اینکه بررسی پژوهش‌های قبلی نشان می‌دهد به نقش برنامه‌های درسی و آسیب‌ها و چالش‌های آموزش‌های شهروندی تا حدود زیادی توجه شده است اما آنچه در تحقیقات مذکور به آن پرداخته نشده، بررسی و شناسایی میزان تناسب روش‌ها و فنون آموزشی بکار گرفته شده در اجرای برنامه درسی با کسب شایستگی‌های تربیت اجتماعی دموکراتیک است. لذا هدف از این مقاله بررسی و شناسایی میزان تناسب روش‌ها و فنون آموزشی بکار گرفته شده در اجرای برنامه درسی صریح با کسب شایستگی‌های تربیت اجتماعی دموکراتیک است. بدین منظور از الگوی شایستگی‌های تربیت اجتماعی دموکراتیک که شامل هفت مؤلفه شایستگی «خرد عملی و کنش تاملی»، «شایستگی معنوی»، «شایستگی عدالت‌طلبی»، «شایستگی سیاسی»، «شایستگی فناورانه»، «شایستگی فرهنگی» و «شایستگی جهانی‌اندیشیدن» می‌باشد استفاده شده است.

دانشگاه فرهنگیان استان هرمزگان و مشارکت کنندگان ۱۳ نفر از استادان این دانشگاه است. روش نمونه‌گیری نیز ترکیبی از نمونه‌گیری موارد مطلوب و هدفمند طبقه‌ای است. روش نمونه‌گیری موارد مطلوب، این امکان را برای پژوهشگر فراهم می‌کند که با انتخاب تعداد کمی از موارد غنی، اطلاعات و دانش عمیقی را از پدیده مورد نظر بدست آورد... به‌طور کلی حجم نمونه در مطالعات کیفی معمولاً کوچک است و نمونه‌هایی انتخاب می‌شوند که برای رسیدن به اهداف پژوهش مناسب هستند. این تکنیک نمونه‌گیری، نمونه‌گیری هدفمند نامیده شده است. در برخی از موارد از بین افرادی که به گونه هدفمند انتخاب شده‌اند می‌توانیم زیرگروه‌هایی را معرفی کنیم که مقایسه‌ها را آسان می‌کنند، در این صورت به این روش نمونه‌گیری هدفمند طبقه‌ای می‌گوییم. به این معنا که نمونه‌گیری هدفمند می‌تواند با انتخاب واحدها و یا گسترش موارد خاص که دارای ابعاد متفاوت هستند طبقه‌ای شود، به عبارت دیگر هر مورد خاص می‌تواند در یک طبقه جای گیرد (Abolmaali, 2012).

دانشگاه فرهنگیان استان هرمزگان و مشارکت کنندگان ۱۳ نفر از استادان این دانشگاه است. روش نمونه‌گیری نیز ترکیبی از نمونه‌گیری موارد مطلوب و هدفمند طبقه‌ای است. روش نمونه‌گیری موارد مطلوب، این امکان را برای پژوهشگر فراهم می‌کند که با انتخاب تعداد کمی از موارد غنی، اطلاعات و دانش عمیقی را از پدیده مورد نظر بدست آورد... به‌طور کلی حجم نمونه در مطالعات کیفی معمولاً کوچک است و نمونه‌هایی انتخاب می‌شوند که برای رسیدن به اهداف پژوهش مناسب هستند. این تکنیک نمونه‌گیری، نمونه‌گیری هدفمند نامیده شده است. در برخی از موارد از بین افرادی که به گونه هدفمند انتخاب شده‌اند می‌توانیم زیرگروه‌هایی را معرفی کنیم که مقایسه‌ها را آسان می‌کنند، در این صورت به این روش نمونه‌گیری هدفمند طبقه‌ای می‌گوییم. به این معنا که نمونه‌گیری هدفمند می‌تواند با انتخاب واحدها و یا گسترش موارد خاص که دارای ابعاد متفاوت هستند طبقه‌ای شود، به عبارت دیگر هر مورد خاص می‌تواند در یک طبقه جای گیرد (Abolmaali, 2012).

پژوهشگر برای دستیابی به تصویری جامع از روش‌ها و فنون تدریس استادان و با توجه به معیارهایی مانند سوابق حرفه‌ای و تحصیلی استادان، تنوع رشته‌های

از دانشگاه فرهنگیان، از دروس مختلف که شامل دروس تخصصی هر رشته (CK) ۴ نفر، درس‌های علوم تربیتی (PK) ۲ نفر، دروس موضوعی تربیتی (PCK) ۳ نفر و از درس‌های عمومی (GK) ۴ نفر را به‌عنوان نمونه انتخاب نمودند. به این صورت که از استادان دو پردیس این دانشگاه، ۸ نفر از پردیس شهید بهشتی (واحد برادران) و ۵ نفر از پردیس فاطمه الزهرا (واحد خواهران) انتخاب شدند. بعد از تحلیل داده‌های گردآوری شده، اشباع نظری تعیین کننده کفایت نمونه‌گیری بود. در ادامه، در جداول (۱) و (۲)، مشخصات و تعداد استادان به تفکیک دروس مختلف ارائه شده است.

ابزار گردآوری اطلاعات از طریق مشاهده، چک لیست محقق ساخته مشاهده بود که با نظارت استادان راهنما و مشاور طراحی شد. این چک لیست از ۲۶ گویه با طیف ۳ درجه‌ای برای شناسایی روش‌های تدریس استادان تدوین شد. روایی محتوایی چک لیست مشاهده توسط متخصصان تأیید گردید. جهت تعیین پایایی، از روش محاسبه توافق بین کدگذاران استفاده شد. با این روش، پایایی ۸۴ درصد بدست آمد که نشان‌دهنده پایایی مناسب ابزار اندازه‌گیری اطلاعات در این پژوهش است.

جدول ۱. تعداد استادان براساس برنامه درسی دوره کارشناسی پیوسته رشته آموزش ابتدایی دانشگاه فرهنگیان

نوع درس	تعداد افراد
عمومی (GK)	۴ نفر
موضوعی - تخصصی (CK)	۴ نفر
تربیتی (PK)	۲ نفر
موضوعی - تربیتی (PCK)	۳ نفر

جدول ۲. مشخصات استادان دانشگاه فرهنگیان

رشته تحصیلی	مرتبه علمی	سابقه تدریس	جنسیت
زیست‌شناسی ملکولی	استادیار	۱۵	مرد
زبان و ادبیات فارسی	استادیار	۱۹ سال	زن
فلسفه تعلیم و تربیت	استادیار	۱۳ سال	مرد
جامعه‌شناسی توسعه و اقتصاد	مربی	۱۰ سال	مرد
فلسفه تعلیم و تربیت	استادیار	۲۲ سال	مرد
زیست‌شناسی جانوران دریا	استادیار	۱۵ سال	مرد

زن	۲ سال	مربی	آموزش ریاضی
مرد	۱۶ سال	امربی	زبان و ادبیات فارسی
مرد	۳۴ سال	استادیار	الهیات گرایش علوم، قرآن و حدیث
زن	۱۸ سال	استادیار	جامعه‌شناسی فرهنگی
زن	۸ سال	مربی	آموزش ریاضی
مرد	۶ سال	مربی	فلسفه تعلیم و تربیت
مرد	۱۶ سال	استادیار	الهیات و معارف اسلامی

روش هولستی استفاده شده است.

$$Pao = 2M / (n_1 + n_2) \rightarrow 2 \times 490 / (619 + 549) = 0.84$$

که در آن p_{ao} به معنی درصد توافق مشاهده شده (ضریب پایایی)، M تعداد توافق در دو مرحله کدگذاری n_1 و n_2 تعداد واحدهای کدگذاری شده در مرحله اول و این تعداد واحدهای کدگذاری شده در مرحله دوم است. این رقم میان صفر (هیچ توافق) تا یک (توافق کامل) متغیر است. لذا نتیجه محاسبه نشان می‌دهد که نتایج تحلیل از قابلیت اعتماد بالایی برخوردار است.

یافته‌های پژوهش

جدول (۳) نشان می‌دهد یافته‌های بدست آمده از مصاحبه با استادان، در هفت مضمون از پیش تعیین شده مدل شایستگی تربیت اجتماعی دموکراتیک جای داده شده‌اند. این مضامین شامل؛ شایستگی خرد عملی و کنش تأملی، شایستگی معنوی، شایستگی عدالت‌طلبی، شایستگی سیاسی، شایستگی فرهنگی، شایستگی مبتنی بر فناوری و شایستگی جهانی اندیشیدن می‌باشند. در حقیقت یافته‌های این پژوهش، وضعیت موجود دانشگاه فرهنگیان را از لحاظ به کارگیری این شایستگی‌ها در راهبردها و فنون تدریس استادان ارائه می‌دهد. به این صورت که با در نظر گرفتن ستون مضامین پایه و سازمان‌دهنده، راهبردهای یاددهی یادگیری مرتبط با این مضامین ارائه شده است. در این مرحله، کدهای مرتبط با یکدیگر ادغام شده و مضامین پایه را تشکیل دادند، از ترکیب مضامین پایه نیز، مضامین سازمان‌دهنده ایجاد شد و در نهایت مضامین فراگیر تشکیل شدند که در جدول (۳) ارائه شده‌اند.

تحلیل اطلاعات: برای تحلیل داده‌های حاصل از مصاحبه، از روش تحلیل مضمون، کدگذاری و تعیین مفاهیم کلیدی و مقوله‌های اصلی و خلاصه‌سازی با استفاده از نرم‌افزار Maxqda برای تحلیل داده‌ها استفاده شده است. سپس کدهای پایه و سازمان‌دهنده در مقوله‌های از پیش تعیین شده الگوی شایستگی قرار داده شدند. در حقیقت، در این مرحله پژوهش، کدگذاری و تحلیل داده‌های مصاحبه، به صورت استقرایی نیست، بلکه به روش قیاسی انجام شده است. و در نهایت خروجی کدگذاری در قالب یک الگو ارائه شده است. به این صورت که داده‌های مصاحبه، در کدها یا مضمون‌های از پیش تعیین شده الگوی شایستگی استخراج شده قرار گرفته است. بنابراین به‌طور کلی در این مرحله با کدگذاری به دنبال شناسایی الگوی شایستگی‌ها نیستیم، بلکه به دنبال شناسایی آنچه در عمل اتفاق می‌افتد بر اساس شایستگی‌ها هستیم تا بتوانیم مقایسه خود را انجام دهیم. در بخش کمی پژوهش، برای تحلیل داده‌های حاصل از مشاهده روشها و فنون تدریس استادان از آزمون t تک نمونه‌ای استفاده شد.

روایی و پایایی: برای سنجش روایی درونی پژوهش حاضر از تکنیک کنترل‌های اعضاء استفاده شده است. یعنی تحلیل داده‌ای و نتایج به پاسخ‌گویان ارائه شده است تا واکنش آنها در مرحله گزارش نتایج مشخص گردد. برای روایی بیرونی از تکنیک توسعه و توصیف غنی داده‌ها استفاده شد. یعنی به توسعه و توصیف غنی از مجموعه داده‌های مورد نظر در مرحله گردآوری داده‌ها مبادرت می‌شود که می‌تواند پتانسیل قابلیت انتقال (روایی درونی) را افزایش دهد. برای محاسبه پایایی در این پژوهش از

جدول ۳. راهبردهای یاددهی یادگیری مؤلفه‌های شایستگی تربیت دموکراتیک

مضامین فراگیر	مضامین سازمان‌دهنده	مضامین پایه	کد اولیه
شایستگی خرد عملی و کنش تأملی	راهبردهای یاددهی یادگیری کنش فکورانه	راهبردهای پرورش و تقویت قدرت عقلانی	بازاندیشی در عمل حرفه‌ای تشویق به ارزیابی در باورها و افکار تعیین اهداف، پیامدها و بازخوردها به خود قبل از تدریس تشویق به تحلیل و نقد و ارزیابی موضوعات تأکید بر مرجعیت عقل برای تصمیم‌گیری‌ها تأکید بر مسکوت نمودن مسأله در صورت عدم راهنمایی عقل
		راهبردهای پرورش اخلاق شهروندی	تفکیک مسائل شخصی دانشجو از فعالیت‌های علمی او اجتناب از تعیین گرایی و ترغیب به کنش‌گری پرورش تفکر انتقادی نه انقیادی آموزش سعه صدر در حل مسائل پیگیری مسائل غیردرسی دانشجویان طراحی میکروفون کاغذی برای آموزش رعایت حقوق دیگران تشویق به چیدمان صندلی‌ها در کنار یکدیگر برای همدلی بیشتر تأکید بر تربیت شهروند خوب نه فرد خوب استفاده از روش تدریس خطابه‌ای عدم محدودیت و ممنوعیت در انتقادورزی ایجاد فرصت برای نقد و احترام به دیگران احترام به تکثر و تفاوت در جهان جدید تعامل با دیگران و عدم تعرض به حریم شخصی عدم پذیرش رفتار غیرمتعارف دانشجو
		راهبردهای پرورش کنش فرهنگی اجتماعی	طراحی سؤال درباره ریشه‌های عدم توسعه فرهنگی جامعه روشن کردن چراغ "چرایی" و پرسش در ذهن دانشجویان آموزش جرأت ورزی و شهامت در سؤال پرسیدن تشویق به فعالیت‌های فرهنگی جمعی و گروهی آموزش برای دفاع از حقوق خود و دیگران در آینده استقبال از نقد مسائل اجتماعی تأکید بر احترام به نظرات متناقض و متفاوت پرورش احساس مسئولیت نسبت به جامعه
		راهبردهای پرورش عقلانیت هنری	تشویق به تبدیل استنباط خود به ایده جدید و نو تشویق به خلاصه نویسی و ارائه نقد استقبال از ایده‌های به ظاهر اشتباه استفاده از روش بارش مغزی تشویق به نگارش انشا برای تقویت تخیل ترغیب به نمایشنامه نویسی برای پرورش تخیل استقبال از سوژه اجتماعی برای آموزش انتزاعی تشویق به خلاقیت در طرح مسأله و حل آن
		راهبردهای پرورش	استفاده از روش نمایش برای پرورش تأمل و تفکر

مضامین فراگیر	مضامین سازمان‌دهنده	مضامین پایه	کد اولیه
	راهبردهای توانمندی خرد عملی در تصمیم گیری	عمل تاملی	استفاده از روش تدریس معکوس استفاده از روش سؤال محوری تاکید بر حل مسأله و تفکر در آموزش ایجاد فرصت‌های یادگیری بر اساس تجارب زیسته طرح سؤال برای آموزش تاملی تشویق به استقلال در تأمل و درک موضوعات استفاده از روش نمایش برای پرورش تأمل و تفکر
	راهبردهای ترویج تکثر نظری	تأکید بر تسلط و اشراف بر حوزه نظری موضوع دعوت همگان در چالش‌های ذهنی تشویق به فعال شدن اذهان دانشجویان ایجاد امنیت برای بیان آزادانه نظرات	
	راهبردهای زمینه سازی مشورت در تصمیم‌گیری	تنظیم جلسات هفتگی برای ارائه ایده‌های نو اجتناب از استبداد رأی برای تعیین رفرنس‌ها امتیاز ویژه برای دانشجویان فعال و کوشا اتخاذ تصمیم نهایی در ارائه درس با مشورت همگان احترام به تصمیم اکثریت برای تأخیر در زمان ارزیابی تأکید بر مشورت با همه در جهت تعیین منابع درسی ایجاد چالش در گفت و گو برای مشارکت همگان تعیین زمان برای ارائه نظر در تصمیم‌گیری‌ها احترام به تصمیم جمعی برای تأخیر در شروع کلاس ارجحیت جمع‌گرایی بر فردگرایی	
راهبردهای توانمندی مشورت در کنش فکوانه	راهبردهای فراهم کردن زیست مسالمت‌آمیز مشارکتی	تشکیل گروه‌های پنج نفره برای مشارکت و همکاری گفت و گوی سقراطی و دیالکتیک تشویق به رفع ابهامات و ایرادات یکدیگر تشویق به رفع مشکلات تحصیلی یکدیگر ایجاد سؤال کلی برای ترغیب همگان در مشارکت مشارکت دانشجویان قوی و ضعیف در بحث‌ها ارزشیابی تشخیصی برای ارزیابی سطح مشارکت تشویق به مشارکت در تهیه مجله، بولتن مدیریت بحث‌ها در روش مشارکتی تصمیم‌گیری اشتراکی درباره بازدهی‌ها تشویق به نقد مثبت همکلاسی‌ها	
شایستگی معنوی	راهبردهای پرورش آزادی معنوی راهبردهای توانمندی	تأکید بر حفظ عفت تحت هر شرایطی تأکید بر کنترل غریزه شهوانی توکل کردن برای کنترل غرایز اجتناب از آموزه‌های معنوی غربی (مراقبه و یوگا) تأکید بر رعایت آزادی دیگران	

مضامین فراگیر	مضامین سازمان‌دهنده	مضامین پایه	کد اولیه
	آزادی معنوی	راهبردهای پرورش آزادمنشی مبتنی بر دین	تأکید بر پاک نگاه داشتن چشم از نامحرم تشویق به انتخاب کانال‌های شرعی برای کنترل غرایز اجتناب از دنیا دوستی، ثروت، مقام و مدرک هشدار درباره تأکید غرب بر معنویت منهای خدا
			التزام به مبانی دین در آزاد اندیشیدن تأکید بر آزادمنشی در تفکر تأکید بر سفارش دین درباره آزادی تشویق به حق‌گویی تحت هر شرایطی تأکید بر جدایی مناسک دین از اخلاق تأکید بر آزادمنشی در تفکر اجتناب از غیبت، تهمت و دروغ‌گویی
	راهبردهای پرورش اخلاق اسلامی		استفاده از روش مستقیم (سخنرانی) معرفی منابع برای تربیت اخلاق حرفه‌ای معلمان تأکید بر ارائه نقد معیارهای اخلاق در فایل صوتی بحث درباره مطابقت فضائل اخلاقی با شرایط کنونی جامعه تأکید بر پایبندی به اخلاق اسلامی و انسانی تأکید بر اخلاق به عنوان جوهره دین تأکید بر خردورزی در اعمال مذهبی تأکید بر احترام به ظاهر و پوشش دیگران استفاده از روش پرسش و پاسخ تأکید بر پایبندی به اخلاق اسلامی و انسانی
			ارتباط با خدا برای تحقق خودشناسی تشویق به تفکر درباره زندگی پس از مرگ بیان آیات قرآن برای آموزش پیدایش خلقت مقایسه آموزه‌های قرآنی و داروینی درباره آفرینش مدارا با دانشجو در بحث‌های معنوی و دینی اجتناب از تناقض در گفتار و رفتار آموزش برای آماده‌سازی زندگی اخروی تأکید بر حفظ اعتقاد درونی به خداوند تشویق به شروع کلاس با ذکر حدیث و آیه ارتباط انتقال آب به گیاهان با وضو گرفتن طرح مسأله تکامل برای تفکر و تأمل انتقادی
شایستگی فناوریانه	راهبردهای توانمندی مهارت‌های فناوریانه شهروند آینده	راهبردهای پرورش مهارت‌های فناوریانه شهروند آینده	تأکید بر تسلط بر زبان بین‌المللی تشویق برای ارائه محتوی با جدیدترین روشها تأکید بر ارائه فایل‌های آموزشی به زبان لاتین
			تأکید بر همسویی با فناوری‌های جهانی تأکید بر توجه به معیار سواد از دیدگاه یونسکو تشویق به استفاده از فناوریها برای توسعه حرفه‌ای
راهبردهای توانمندی مهارت‌های فناوری اطلاعات	راهبردهای پرورش مهارت‌های فناوریانه شهروند آینده	راهبردهای پرورش نقش فناوری در توسعه	

مضامین فراگیر	مضامین سازمان‌دهنده	مضامین پایه	کد اولیه
		راهبردهای پرورش مهارت شهروند تکنولوژیک	تشویق برای تهیه پاورپوینت با صداگذاری تشویق به تهیه پاورپوینت به صورت گروهی تشویق به طراحی وسایل کمک آموزشی تهیه کلیپ به عنوان تکلیف آموزشی تهیه فیلم زندگینامه اندیشمندان و شاعران استفاده از ابزارهای آموزشی برای یادگیری عمیق
	راهبردهای توانمندی مهارت‌های چندگانه شهروند تکنولوژیک	راهبردهای پرورش دانش شهروند تکنولوژیک	آموزش آشنایی با سایت‌های متعدد آموزشی آموزش جستجوی صحیح منابع داخلی و خارجی آموزش انتخاب و گزینش بهترین فیلم‌های آموزشی تشویق به استفاده از کرسی‌های رایگان سایت دانشگاه شریف تشویق به استفاده از آموزش آنلاین کرسی‌های بین‌المللی
		راهبردهای پرورش نگرش شهروند تکنولوژیک	هدایت و پرورش سلیقه دانشجویان در بکارگیری فناوریها تشویق به خلاقیت در تهیه فیلم و کارتون تشویق به استفاده خلاقانه از ابزار آموزشی تأکید بر شیوه گفت و گوی صحیح در سامانه دانشگاه تشویق به تماشای فیلم برای ارتقاء تفکر انتقادی تشویق به استفاده از فناوریها برای خلق ایده‌های جدید
		راهبردهای پرورش دانش و آگاهی از مسائل جهانی	تشویق به بررسی تاریخچه روند پیشرفت کشورهای توسعه یافته معرفی سایت‌های معتبر علمی برای ارتقاء سواد جهانی آموزش گویش، زبان، لهجه کشورهای مختلف آموزش مولانا برای گفت و گو درباره مسائل جهانی تأکید بر شناخت تاثیر جغرافیا در توسعه جهانی تأکید بر یافته‌های جهانی برای خلاقیت در طرح مسأله تشویق به درنوردیدن مرزهای جغرافیایی برای کسب دانش تأکید بر یافته‌های دنیا در قرن ۲۱ تأکید بر استفاده از پیشرفت‌های علمی کشورهای دیگر
	راهبردهای مهارت‌های چندگانه جهانی اندیشیدن	راهبردهای پرورش ارزش‌های جهانی اندیشیدن	اجتناب از نگرش تبعیض آمیز به کشورهای مختلف تأکید بر یادگیری تفاوت‌ها، نه برتری‌های جهانی آموزش نمونه‌های متفاوت و متضاد جهانی تأکید بر گفت و گو برای تغییر ذهنیت نسبت به جهان نمایش فیلم برای آشنایی با پیشرفتهای جهانی بحث درباره پیامدهای جنگ در جهت ایجاد نگرش جهانی اجازه برای بیان آزادانه درباره مسائل جهانی تشویق به تماشای وبینارهای علمی جهانی آموزش روش‌های نقد کردن اندیشه جهانی
		راهبردهای پرورش مهارت‌های ارتباطات جهانی	تشویق به استفاده از تکنولوژی برای کنشگری جهانی تأکید بر یادگیری زبان بین‌المللی برای جهانی اندیشیدن تشویق به ارسال مقاله برای مسابقات جهانی

مضامین فراگیر	مضامین سازمان‌دهنده	مضامین پایه	کد اولیه
			تشویق به عضویت در سایت‌های معتبر جهانی به رسمیت شناختن فضای مجازی برای ارتباطات و توسعه جهانی
		راهبردهای پرورش مهارت شهروند آینده جهانی	آموزش رعایت اصول اخلاقی نسبت به شهر، کشور و جهان شناخت مسائل جهانی برای مواجهه با موقعیت جهانی تأکید بر نگرش توأمان ملی و بین‌المللی برای جهانی شدن آموزش مصرف انرژی به عنوان مساله ملی آموزش صرفه جویی در انرژی برای نسل آینده آموزش احساس مسئولیت نسبت به نسل آینده آموزش مسائل زیست محیطی برای جهانی اندیشیدن تأکید بر صرفه جویی در سوخت و اجتناب از هدر رفتن آن
راهبردهای تربیت شهروند آینده جهانی		راهبردهای بسترسازی برای تربیت شهروند آینده جهانی	تلاش برای تحلیل معنای جهانی اندیشیدن تلاش برای تبیین ارتباط توسعه نظام آموزشی و جهانی اندیشیدن تشویق به ارائه حرف تازه برای جهانیان ترغیب به تأمل در اندیشه جهانی نسبت به انسان و انسانیت ترغیب به اندیشه جهانی برای پاسخ به ابهامات و سؤالات تبیین محاسن و معایب فضای مجازی در ایجاد اندیشه‌های جهانی
		راهبردهای پرورش نگرش و ارزش‌های سیاسی	تشویق به گفت و گوی انتقادی آزادانه در کلاس استفاده از روش‌های غیرمستقیم و ضمنی عدم تحمیل و تلقین نظرات استاد عدم حمایت از جناح سیاسی خاص اجتناب از ترغیب به گرایش جناح سیاسی خاص جلوگیری از طرفداری از احزاب بر اساس تمایلات شخصی آموزش احترام به عقاید مخالف آموزش پرهیز از توهین و تحقیر مخالف احترام به شنیدن صداهاى مختلف احترام به افکار و تصمیم‌های دانشجویان
راهبردهای یاددهی یادگیری مهارت‌های چندگانه سیاسی		راهبردهای پرورش مهارت‌های سیاسی	تشویق دانشجویان به کنش سیاسی مثبت تشویق به کنش حداکثری، نه حداقلی آماده سازی دانشجویان برای کنشگری سیاسی در آینده تشویق به احساس مسئولیت و پاسخگویی تشویق به ایفای نقش فعال در جامعه تلاش برای ایجاد اذهان کنشگر و فعال تشویق به شجاعت نظری درباره واقعیت‌های جامعه تأکید بر توانایی نقد کردن حکومت و کشور
		راهبردهای پرورش بعد شناختی تربیت	افزایش آگاهی درباره جریان‌های سیاسی کشور آموزش و ترویج بن‌مایه‌های دانش سیاسی

مضامین فراگیر	مضامین سازمان‌دهنده	مضامین پایه	کد اولیه
		سیاسی	اجتناب از تحریف و انحراف در بیان واقعیت‌ها اجتناب از بحث‌های آرمان‌گرایانه سیاسی اجتناب از ترویج دیدگاه‌های پوپولیستی اجتناب از آموزش نحله‌های فکری سیاسی تلاش برای رشد فکری، سیاسی و فرهنگی دانشجویان تلاش برای رفع ابهامات ذهنی سیاسی اجتناب از بحث درباره احزاب سیاسی
		راهبردهای مشارکت فعال سیاسی	استفاده از روشهای بحث و پرسش و پاسخ استفاده از فیلم، متن، شعر سیاسی یا یک عبارت تشویق به مطالعه آزاد برای ارتقاء دانش سیاسی استفاده از فایل مکتوب برای افزایش دانش سیاسی استفاده از فایل صوتی برای ارتقاء دانش سیاسی تأکید بر نقد دانشجویان درباره فایل‌های ارسالی استفاده از احادیث و روایات برای آموزش سیاسی طرح مسئله سیاسی برای تشویق به شرکت در بحث استفاده از شعر برای آموزش سیاسی
		راهبردهای ترویج فعالیت‌های سیاسی	تشویق به ایجاد شورای صنفی برای مطالبات معلمان تشویق به مشارکت در کرسی‌های آزاد در دانشگاه تشویق به حضور در اردوهای نور تأکید بر فواید مشارکت در انتخابات مجلس
شایستگی عدالت‌طلبی	راهبردهای توانمندی عدالت و برابری	راهبردهای فراهم کردن فرصت‌های عدالت و برابری	توجه به تفاوت‌های فردی، خانوادگی و اجتماعی دانشجویان توجه به شناخت زندگی خصوصی دانشجویان برای ارزیابی توجه به رشته تحصیلی در ارزیابی و برقراری عدالت عدم توجه به معدل یا بیان قوی در ارزیابی‌ها توجه یکسان به دانشجویان ضعیف و قوی انتظارات متفاوت از دانشجویان ضعیف و قوی توجه به شرایط دانشجویان روستا در ارزیابی‌ها توجه به ویژگی‌ها محل جغرافیایی زندگی دانشجویان در نظر گرفتن شرایط فرهنگی اجتماعی در ارزیابی توجه به شرایط دانشجویان روستا در دسترسی به اینترنت توجه ویژه به آموزش افراد مناطق محروم
		راهبردهای برقراری عدالت بر مبنای اصول و مبنای دین	اجتناب از مؤلفه مذهب و دین در ارزیابی‌ها اجازه استقلال فکری و آزادی درباره مفاهیم دینی و انسانی توجه به ویژگی‌های مذهبی برای طرح پرسش از دانشجو تأکید بر رفتار منصفانه با دانشجویان
		راهبردهای پرورش حقوق مدنی	ایجاد فرصت برای همه ایده‌ها و صداها ایجاد فرصت برای اظهار نظر با فراغ بال گفت و گو درباره دفاع از حقوق خود در جامعه اجازه برای طرح نقدهای صریح

مضامین فراگیر	مضامین سازمان‌دهنده	مضامین پایه	کد اولیه
			تأکید بر رعایت قوانین و نظم کلاس تأکید بر رعایت قوانین و اصول اخلاقی کلاس اولویت دادن به حقوق دانشجویان در همه زمینه‌ها
		راهبردهای پرورش حقوق سیاسی	اجتناب از ایجاد فضای پادگانی در کلاس تلاش برای ترویج روشنگری و درک سیاسی اجتماعی مطرح کردن اخبار و دیدگاه‌های جدید سیاسی در کلاس اجتناب از ارتباط سلسله مراتبی با دانشجو به رسمیت شناختن دانشجو در انتخاب روش و شیوه تدریس تلاش برای تقسیم قدرت در ارائه درس
		راهبردهای پرورش تربیت جنسی	ایجاد فرصت گفت و گو درباره مسائل جنسی استفاده از تجربه‌های زیسته برای آموزش مسائل عاطفی تهیه جزوه برای آموزش مهارت‌های انتخاب همسر آموزش حقوق و تکالیف زن و مرد نسبت به یکدیگر آموزش رابطه ایمن با جنس مخالف راهنمایی و هشدار برای اجتناب از تماشای فیلم‌های پورن آموزش تربیت جنسی متناسب با سن ایجاد فرصت گفت و گو درباره مسائل جنسی رعایت انصاف در روابط عاطفی و صمیمانه آموزش معیارهای انتخاب همسر شایسته
		راهبردهای پرورش تأمین سلامت	تأکید بر رعایت بهداشت، پوشش، انضباط ذهنی تأکید بر تاثیر رعایت بهداشت و پوشش مناسب در برقراری ارتباط برقراری روابط صمیمانه برای آموزش بهداشت و نظم تأکید بر پوشش، بهداشت، ظاهر و رفتار زیننده معلمی تأکید بر ارتباط با جنس مخالف تحت نظارت خانواده تأکید بر ارتباط سالم با جنس مخالف تأکید بر روشهای محافظت شده در رابطه با جنس مخالف
		راهبردهای پرورش سواد انتقادی	ایجاد فرصت برای بیان خطاهای نظری استاد در نظر گرفتن نمره برای شجاعت نظری در نظر گرفتن نمره یکسان برای اندیشه‌های موافق و مخالف استاد در نظر گرفتن نمره برای طرح سؤال تأکید بر عدم انتقاد در صورت ناآگاهی و اطلاعات ناقص تأکید بر انتقاد منصفانه و بر مبنای مطالعه و تحقیق ایجاد فرصت برای تأیید یا رد نظرات استاد پذیرش اشتباه هنگام ارائه تدریس پذیرش انتقاد از روش تدریس تأکید بر مطالعه قبلی برای ارائه نقد
		راهبردهای پرورش	مشاوره شغلی در زمینه روشهای ارتقاء مهارتها در آینده

مضامین فراگیر	مضامین سازمان‌دهنده	مضامین پایه	کد اولیه
		سواد شغلی و اقتصادی	انتقال اطلاعات در زمینه ارتقاء کیفیت تدریس در آینده تأکید بر اتخاذ شغل دوم به شرط حفظ حیثیت و شان معلمی راهنمایی برای برنامه ریزی درباره حقوق معلمی مشاوره در زمینه چالش‌های شغل معلمی راهنمایی شغلی برای فارغ التحصیلان و کم تجربه‌ها تأکید بر ارزش و اهمیت شغل معلمی نزد خدا و مردم
		راهبردهای مسئولیت پذیری در برابر خدا	تشویق به تأمل در ارتباط خود با خدا تشویق به انجام فرایض دینی التزام به بندگی خداوند و اجتناب از غیر او آموزش ارتباط با خدا در خلوت خویش
	راهبردهای مسئولیت پذیری	راهبردهای مسئولیت پذیری در برابر جامعه	تأکید بر پرورش شهروند مسئول، نه فرد خوب تأکید بر رفتار مسئولانه به عنوان هسته مرکزی اخلاق اجتماعی پرورش احساس مسئولیت نسبت به جامعه تشویق به داوری منصفانه درباره جامعه تشویق به اتخاذ دیدگاه انتقادی نسبت به مسائل جامعه تشویق به ارائه راهکار برای حل مسائل جامعه
شایستگی فرهنگی		راهبردهای ایجاد فرصت برای گفت و گو	به رسمیت شناختن مخاطب در گفت و گو اجتناب از انگیزه برد و باخت در گفت و گو اجتناب از تحمیل و اثبات خود در گفت و گو تشویق به صبوری و بالا بردن آستانه تحمل در بحث ارائه بازخورد برای تشویق به گفت و گو اجتناب از عدم توجه به دانشجوی منفعل
	راهبردهای توانمندی گفت و گوی دموکراتیک	راهبردهای یاددهی اصول گفت و گو	تشویق به گفت و گوی آزادانه در چارچوب قانون تأکید بر رعایت چارچوب علمی و اخلاقی در بحث انعطاف پذیری در اجرای قوانین آموزشی التزام به رعایت شرایط سنی و سطح درک و فهم مخاطب تأکید بر رعایت حقوق یکدیگر
		راهبردهای مدیریت چالش‌های گفت و گو	توبیخ و تنبیه در بی احترامی به اعتقاد و فرهنگ دیگری تلاش برای حل اختلاف عقیده میان شیعه و سنی تشویق به شناسایی نقاط ضعف و قوت یکدیگر ارزیابی میزان مقاومت و انعطاف گروه‌ها در بحث اجتناب از طرد یا حذف منتقد در بحث اجتناب از تنبیه و توبیخ در حضور همگان جلوگیری از تشدید اختلاف در بحث اجرای تنبیه و توبیخ دانشجویان به صورت جمعی تعمیم دادن نقد و انتقاد به تمام کلاس تأکید بر عدم پذیرش انتقادات خلاف قوانین آموزشی
		راهبردهای پرورش	تأکید بر نقش میراث بزرگان در تقویت هویت فرهنگی تاریخی

مضامین فراگیر	مضامین سازمان‌دهنده	مضامین پایه	کد اولیه
	راهبردهای توانمندی وحدت و هویت ملی	فرهنگ صیانت از میراث فرهنگی	تشویق به بازدید از صنایع دستی و میراث فرهنگی گفت و گو درباره ارزشهای میراث فرهنگی تأکید بر اهمیت آموزش انتقال ارزشهای فرهنگی برای نسل آینده آگاهی از تأثیر تفکر طالبانی در تخریب مکان‌های فرهنگی روشنگری درباره خطرات تفکر طالبانی در فرهنگ و اندیشه تأکید بر احترام به میراث بزرگان اندیشه، هنر و ادبیات تأکید بر آشنایی با تمدن و آثار فرهنگ ایرانی
	راهبردهای پرورش شهروند وطن دوست	آشنایی با پیشرفت‌های علمی فرهنگی کشور و نخبگان تأکید بر وطن دوستی به عنوان هویت ملی اجتناب از افراط و تفریط در وطن دوستی پاس داشتن ارزشهای ملی در حد اعتدال گفت و گو درباره اهمیت وطن دوستی تأکید بر اهمیت و ارزش دستاوردهای وطنی عدم افراط و تفریط در ترویج تفکر اسلامی و ایرانی تقویت ملی گرایی با استفاده از رویکرد انتقادی تشویق به گرایش‌های سیاسی ملی گرایی اهمیت یکسان به اسلامی و ایرانی بودن توجه به اعیاد، مراسم و جشن‌های ملی	
	راهبردهای پرورش حفظ محیط زیست	تأکید بر حق حیات برای همه موجودات تأکید بر رفتار منصفانه با سایر موجودات و طبیعت برگزاری کلاس در حیاط دانشگاه برای آموزش محیط زیست تأکید بر فواید طبیعت و گیاهان برای سلامتی انسان اقدام معلم در نظافت کلاس به عنوان رفتار الگویی استفاده از احادیث، روایات و آیات برای حفظ محیط زیست آموزش حفظ محیط زیست صرفاً در مناسبت‌ها آموزش رفتار صحیح با حیوانات و پرندگان تشویق به درختکاری صرفاً در هفته درختکاری اجتناب از تخریب درختان در بازدیدها و گردش تشویق به پاک سازی و نظافت ساحل دریا	
	راهبردهای توانمندی مهارتهای ارتباطی	تأکید بر ارتباط چهره به چهره و بازخورد به یکدیگر تشویق به گفت و گو درباره کنفرانس‌های یکدیگر تأکید بر رعایت اخلاق در گفت و گو	تشویق به تعامل و ارتباط با دیگران تشویق به پذیرش دیگری و درک متفاوت بودن او تلاش برای درک دیگری تأکید بر ارتباط چهره به چهره و بازخورد به یکدیگر تشویق به گفت و گو درباره کنفرانس‌های یکدیگر تأکید بر رعایت اخلاق در گفت و گو
راهبردهای پرورش دانش بین فردی	تأکید بر شناخت ارزشهای اجتماعی اجتناب از نقد ارزشها و هنجارهای اجتماعی تأکید بر رعایت قوانین در رفتار و کردار دانشجو		

مضامین فراگیر	مضامین سازمان‌دهنده	مضامین پایه	کد اولیه
	راهبردهای توانمندی	راهبردهای پرورش گوش دادن همدلانه	تشویق به احترام و شنیدن صدای دیگران حاکم کردن چندصدایی در کلاس ایجاد فرصت برای طیف‌های متنوع اعتقادی هشدار درباره تأثیر نشنیدن صدا در انزوای دانشجو اجتناب از عجل بودن برای شنیدن سوال دانشجو تأکید بر ظرافت و دقت در شنیدن اظهارنظرها آموزش مهارت شنیداری به صورت تئوری آموزش مهارت شنیداری در عمل تشویق به پذیرش اندیشه‌های متفاوت
همدلی در شنیدن صدای دیگران	راهبردهای پرورش همدلی و فروتنی معرفتی	تواضع در بحث و گفت و گوی علمی ایجاد فضای امن برای طرح مسائل شخصی دانشجو تلاش برای ایجاد احساس اعتماد در دانشجو همدلی و دلجویی در حل مشکلات شخصی دانشجو مراجعه به منزل دانشجو برای همفکری در حل مسائل شخصی تشویق به همکاری و همدلی با فرهنگ‌های مختلف فراهم کردن فضای همدلی در گفت و گو تأکید بر همراهی با دانشجو، نه مقابله با او	
راهبردهای توانمندی هویت فرهنگی	راهبردهای تکوین و تعالی هویت شهروندی	پرورش توأمان هویت اسلامی و ایرانی آموزش غیرمستقیم برای پرورش هویت اسلامی گفت و گو درباره تفاوت فرهنگ اسلامی و ایران باستان تأکید بر اجتناب از گرایش دانشجویان به هویت غربی	
	راهبردهای پرورش تربیت فرهنگی	گفت و گوی خصوصی برای پذیرش هنجارهای اجتماعی فرهنگی جویا شدن و شناخت فرهنگ و قومیت دانشجویان تشویق به روابط مسالمت آمیز با فرهنگ‌های متفاوت فراهم کردن فرصت برای آزادی بیان همه ادیان اجتناب از پیش داوری کردن ادیان متفاوت رعایت انصاف و اخلاق درباره ادیان مختلف عدم تبعیض میان قومیت‌های مختلف در کلاس اجتناب از ذهنیت ترجیح و برتری قومی بر قوم دیگر تلاش برای تشخیص تفاوت نگرش دانشجویان از طریق زبان و گویش	

تحلیل قرار گرفت که یافته‌های آن به تفکیک مؤلفه‌های شایستگی در جدول مربوطه ارائه شده است.

در این پژوهش در بخش کمی، داده‌های حاصل از چک لیست مشاهده با روش آماری t تک نمونه‌ای مورد

جدول ۴. آزمون t تک گروهی در مؤلفه‌های شایستگی تربیت اجتماعی دموکراتیک

نام مؤلفه	میانگین فرضی	میانگین واقعی	انحراف معیار	درجه آزادی	t	سطح معناداری	سطح خطا
میزان توجه به مؤلفه شایستگی خرد عملی و کنش تأملی	۲	۲/۳۴	۰/۴۵	۱۲	۹/۰۹	۰/۰۰۱	۰/۸۱
میزان توجه به مؤلفه شایستگی معنوی	۲	۱/۶۵	۰/۹۳	۱۲	۳/۹۴	۰/۰۷	۱/۶
میزان توجه به مؤلفه شایستگی عدالت طلبی	۲	۲/۳۸	۰/۶۷	۱۲	۱۲/۶۵	۰/۰۰۱	۰/۵۸
میزان توجه به مؤلفه شایستگی فرهنگی	۲	۲/۴۷	۰/۷۰	۱۲	۸/۳۲	۰/۰۰۱	۰/۸۷
میزان توجه به مؤلفه شایستگی جهانی اندیشیدن	۲	۲/۶۳	۰/۶۲	۱۲	۱۱/۶۶	۰/۰۰۱	۰/۷۵
میزان توجه به مؤلفه شایستگی مبتنی بر فناوری	۲	۱/۳۳	۰/۴۱	۱۲	۳/۱۲	۰/۰۸	۱/۲۸
میزان توجه به مؤلفه شایستگی سیاسی	۲	۱/۶۶	۰/۴۴	۱۲	۲/۸۵	۰/۱	۲/۳۳

این مؤلفه‌ها در اجرای برنامه درسی صریح در سطح مطلوبی قرار دارد.

در ادامه، آزمون t تک گروهی در مؤلفه‌های شایستگی تربیت اجتماعی دموکراتیک بر حسب ویژگی‌های جمعیت شناختی استادان ارائه شده است.

با توجه به جدول (۴) سطح معناداری بدست آمده در یافته‌ها نشان داد میزان تناسب در تمام مؤلفه‌ها، به استثنای مؤلفه شایستگی معنوی، سیاسی و مبتنی بر فناوری، از سطح ۰/۰۵ کوچک تر است و همچنین میانگین واقعی بدست آمده بالاتر از میانگین فرضی طیف لیکرت است. بنابراین می‌توان استدلال کرد که توجه به

جدول ۵. آزمون t تک گروهی در مؤلفه شایستگی خرد عملی و کنش تأملی بر حسب ویژگی‌های جمعیت شناختی

ردیف	عوامل جمعیت شناختی	میانگین فرضی	میانگین واقعی	انحراف معیار	t	سطح معناداری
۱	سابقه تدریس	۲	بیشتر از ۱۵ سال	۰/۵۴	۱۰/۰۵	۰/۰۰۱
			۱۰-۱۵ سال	۰/۷۸	۳/۵۰	۰/۰۴
			کمتر از ۱۰ سال	۰/۲۹	۸/۶۹	۰/۰۸
۲	مرتبه علمی	۲	استادیار	۰/۶۴	۵/۲۳	۰/۰۳
			مربی	۰/۶۲	۱۱/۲۰	۰/۴
۳	جنسیت	۲	زن	۰/۵۶	۱۲/۱۲	۰/۷
			مرد	۰/۶۲	۸/۳۱	۰/۱
۴	رشته تحصیلی	۲	فلسفه تعلیم و تربیت	۰/۲۵	۱۰/۶۶	۰/۰۲
			آموزش ریاضی	۰/۴۱	۳/۱۲	۰/۰۷
			الهیات	۰/۶۴	۴/۶۶	۰/۰۴
			جامعه شناسی	۰/۵۷	۷/۵۰	۰/۰۲
			زبان فارسی	۰/۷۰	۱۱/۶۰	۰/۰۱
	زیست شناسی	۲	۱/۶۶	۲/۸۱	۰/۰۷	

میانگین نمره استادان با بیشتر از ۱۰ سال سابقه و ۱۰-۱۵ سال سابقه، بالاتر از نمره استادان با کمتر از ۱۵ سال

با توجه به جدول (۵) با تأکید بر میانگین واقعی و سطح معنی داری در مؤلفه شماره ۱ (سابقه تدریس)،

ویژگی‌های جمعیت شناختی (سابقه تدریس، مرتبه علمی، رشته تحصیلی) در بکارگیری روشهای تدریس برای کسب شایستگی خرد عملی و کنش تأملی، تفاوت معناداری وجود دارد. جدول بالا همچنین نشان می‌دهد سطح معنی داری و میانگین واقعی مؤلفه شماره ۳ (جنسیت) و دیگر متغیرها بالاتر از میانگین فرضی قرار دارد. بنابراین می‌توان به این نتیجه رسید که در این متغیرها به لحاظ آماری تفاوت معناداری وجود ندارد.

سابقه بوده است. با این تفاوتها در مؤلفه شماره ۲ (مرتبه علمی) و نمره استادان با مرتبه علمی استادیار، و مؤلفه شماره ۴ (رشته تحصیلی) و نمره استادان در رشته‌های فلسفه تعلیم و تربیت، الهیات، جامعه شناسی و زبان فارسی، می‌توان نتیجه گرفت از آن جایی که سطح معنی داری از ۰/۰۵ کوچک تر است و همچنین میانگین واقعی بدست آمده بیشتر از میانگین فرضی طیف لیکرت است بنابراین می‌توان استدلال کرد که بین نمره استادان و

جدول ۶. آزمون t تک گروهی در مؤلفه شایستگی معنوی بر حسب ویژگی‌های جمعیت شناختی

ردیف	عوامل جمعیت شناختی		میانگین فرضی	میانگین واقعی	انحراف معیار	t	سطح معناداری
۱	سابقه تدریس	بیشتر از ۱۵ سال	۲	۱/۶۵	۰/۴۵	۸/۰۱	۰/۱
		۱۰-۱۵ سال	۲	۱/۴۳	۰/۹۳	۴/۲۲	۰/۳
		کمتر از ۱۰ سال	۲	۱/۲۵	۰/۶۷	۳/۴۸	۰/۰۶
۲	مرتبه علمی	استادیار	۲	۱/۴۷	۰/۷۰	۴/۵۶	۰/۴
		مربی	۲	۱/۳۶	۰/۶۲	۹/۱۶	۰/۰۹
۳	جنسیت	زن	۲	۱/۲۹	۰/۴۱	۲/۲۸	۰/۸
		مرد	۲	۱/۶۶	۰/۴۴	۴/۶۶	۰/۱
۴	رشته تحصیلی	فلسفه تعلیم و تربیت	۲	۱/۳۰	۰/۳۵	۹/۱۵	۰/۱
		آموزش ریاضی	۲	۱/۲۴	۰/۲۴	۷/۶۳	۰/۰۷
		الهیات	۲	۱/۵۳	۰/۷۴	۵/۴۵	۰/۰۱
		جامعه شناسی	۲	۱/۷۵	۰/۵۲	۲/۸۵	۰/۲
		زبان فارسی	۲	۱/۴۶	۰/۶۳	۹/۰۵	۰/۴
		زیست شناسی	۲	۱/۲۶	۰/۴۴	۱۰/۷۵	۰/۲

طیف لیکرت است و سطح معنی داری از ۰/۰۵ بزرگ تر است می‌توان استدلال کرد که بین نمره استادان در بکارگیری روشهای تدریس برای کسب شایستگی معنوی و ویژگی‌های جمعیت شناختی، رابطه معناداری مشاهده نشد.

با توجه به جدول (۶) با تأکید بر میانگین واقعی و سطح معنی داری در بین عوامل جمعیت شناختی (سابقه تدریس، مرتبه علمی، جنسیت، رشته تحصیلی)، از آن جا که میانگین واقعی بدست آمده پایین تر از میانگین فرضی

جدول ۷. آزمون t تک گروهی در مؤلفه شایستگی عدالت طلبی بر حسب ویژگی‌های جمعیت شناختی

ردیف	عوامل جمعیت شناختی		میانگین فرضی	میانگین واقعی	انحراف معیار	t	سطح معناداری
۱	سابقه تدریس	بیشتر از ۱۵ سال	۲	۲/۳۴	۰/۴۵	۶/۰۳	۰/۰۰۱
		۱۰-۱۵ سال	۲	۲/۶۵	۰/۷۳	۴/۵۴	۰/۰۳

۰/۱	۱۰/۱۵	۰/۶۷	۱/۳۸	۲	کمتر از ۱۰ سال	مرتبه علمی	۲
۰/۰۰۱	۶/۳۲	۰/۷۰	۲/۴۷	۲	استادیار		
۰/۰۷	۱۰/۶۹	۰/۶۲	۱/۶۳	۲	مربی	جنسیت	۳
۰/۳	۷/۱۸	۰/۳۸	۱/۴۴	۲	زن		
۰/۴	۲/۵۹	۰/۴۹	۱/۵۸	۲	مرد	رشته تحصیلی	۴
۰/۰۲	۴/۱۸	۰/۴۶	۲/۶۱	۲	فلسفه تعلیم و تربیت		
۰/۰۷	۹/۸۵	۰/۵۳	۱/۶۶	۲	آموزش ریاضی		
۰/۰۱	۲/۳۱	۰/۶۹	۲/۵۶	۲	الهیات		
۰/۰۳	۲/۳۹	۰/۱۹	۲/۸۴	۲	جامعه‌شناسی		
۰/۰۴	۵/۷۸	۰/۴۶	۲/۷۱	۲	زبان فارسی		
۰/۷	۶/۵۱	۰/۷۰	۱/۱۶	۲	زیست‌شناسی		

بدست آمده بیشتر از میانگین فرضی طیف لیکرت است بنابراین می‌توان استدلال کرد که بین نمره استادان و ویژگی‌های جمعیت شناختی (سابقه تدریس، مرتبه علمی، جنسیت، رشته تحصیلی) در بکارگیری روشهای تدریس برای کسب شایستگی عدالت طلبی، تفاوت معناداری وجود دارد. جدول بالا همچنین نشان می‌دهد سطح معنی داری و میانگین واقعی مؤلفه شماره ۳ (جنسیت) و دیگر متغیرها بالاتر از میانگین فرضی قرار دارد. بنابراین می‌توان به این نتیجه رسید که در این متغیرها به لحاظ آماری تفاوت معناداری وجود ندارد.

با توجه به جدول (۷) با تأکید بر میانگین واقعی و سطح معنی داری در مؤلفه شماره ۱ (سابقه تدریس) میانگین نمره استادان با بیشتر از ۱۰ سال سابقه و ۱۰-۱۵ سال سابقه، بالاتر از نمره استادان با کمتر از ۱۵ سال سابقه بوده است. با این تفاوتها در مؤلفه شماره ۲ (مرتبه علمی) و نمره استادان با مرتبه علمی استادیار، و مؤلفه شماره ۴ (رشته تحصیلی) و نمره استادان در رشته‌های فلسفه تعلیم و تربیت، الهیات، جامعه‌شناسی و زبان فارسی، می‌توان نتیجه گرفت از آن جایی که سطح معنی داری از ۰/۰۵ کوچک تر است و همچنین میانگین واقعی

جدول ۸. آزمون t تک گروهی در مؤلفه شایستگی فرهنگی بر حسب ویژگی‌های جمعیت شناختی

ردیف	عوامل جمعیت شناختی		میانگین فرضی	میانگین واقعی	انحراف معیار	t	سطح معناداری
۱	سابقه تدریس	بیشتر از ۱۵ سال	۲	۲/۸۰	۰/۶۲	۷/۰۱	۰/۰۰۱
		۱۰-۱۵ سال	۲	۲/۶۵	۰/۸۳	۲/۱۵	۰/۰۴
		کمتر از ۱۰ سال	۲	۱/۳۸	۰/۶۷	۱۰/۶۶	۰/۱
۲	مرتبه علمی	استادیار	۲	۲/۴۷	۰/۷۰	۸/۳۲	۰/۰۰۱
		مربی	۲	۱/۶۳	۰/۶۲	۱۱/۶۶	۰/۳
۳	جنسیت	زن	۲	۱/۱۰	۰/۴۱	۳/۱۲	۰/۰۸
		مرد	۲	۱/۷۱	۰/۳۱	۲/۸۵	۰/۰۹
رشته تحصیلی		فلسفه تعلیم و تربیت	۲	۲/۲۹	۰/۶۶	۵/۳۴	۰/۰۳
		آموزش ریاضی	۲	۱/۱۵	۰/۷۹	۶/۸۰	۰/۰۷
		الهیات	۲	۲/۴۲	۰/۳۹	۷/۶۵	۰/۰۴

۰/۰۲	۳/۶۱	۰/۴۸	۲/۸۲	۲	جامعه‌شناسی		۴
۰/۰۱	۲/۱۵	۰/۵۹	۲/۵۸	۲	زبان فارسی		
۰/۰۷	۴/۱۸	۰/۷۱	۱/۱۸	۲	زیست‌شناسی		

بدست آمده بیشتر از میانگین فرضی طیف لیکرت است بنابراین می‌توان استدلال کرد که بین نمره استادان و ویژگی‌های جمعیت شناختی (سابقه تدریس، مرتبه علمی، جنسیت، رشته تحصیلی) در بکارگیری روش‌های تدریس برای کسب شایستگی فرهنگی، تفاوت معناداری وجود دارد. جدول بالا همچنین نشان می‌دهد سطح معنی داری و میانگین واقعی مؤلفه شماره ۳ (جنسیت) و دیگر متغیرها بالاتر از میانگین فرضی قرار دارد. بنابراین می‌توان به این نتیجه رسید که در این متغیرها به لحاظ آماری تفاوت معناداری وجود ندارد.

با توجه به جدول (۸) با تأکید بر میانگین واقعی و سطح معنی داری در مؤلفه شماره ۱ (سابقه تدریس) میانگین نمره استادان با بیشتر از ۱۰ سال سابقه و ۱۰-۱۵ سال سابقه، بالاتر از نمره استادان با کمتر از ۱۵ سال سابقه بوده است. با این تفاوتها در مؤلفه شماره ۲ (مرتبه علمی) و نمره استادان با مرتبه علمی استادیار، و مؤلفه شماره ۴ (رشته تحصیلی) و نمره استادان در رشته‌های فلسفه تعلیم و تربیت، الهیات، جامعه‌شناسی و زبان فارسی، می‌توان نتیجه گرفت از آن جایی که سطح معنی داری از ۰/۰۵ کوچک تر است و همچنین میانگین واقعی

جدول ۹. آزمون t تک گروهی در مؤلفه شایستگی جهانی اندیشیدن بر حسب ویژگی‌های جمعیت شناختی

ردیف	عوامل جمعیت شناختی	میانگین فرضی	میانگین واقعی	انحراف معیار	t	سطح معناداری
۱	سابقه تدریس	۲	۲/۸۰	۰/۶۵	۹/۰۹	۰/۰۰۱
		۲	۲/۶۵	۰/۹۳	۳/۹۴	۰/۰۲
		۲	۱/۳۸	۰/۴۱	۱۲/۶۵	۰/۱
۲	مرتبه علمی	۲	۲/۴۷	۰/۷۰	۸/۳۲	۰/۰۰۱
		۲	۱/۶۳	۰/۴۱	۱۱/۶۶	۰/۱
۳	جنسیت	۲	۱/۳۸	۰/۲۶	۳/۱۲	۰/۰۶
		۲	۱/۴۹	۰/۳۵	۴/۸۵	۰/۰۷
۴	رشته تحصیلی	۲	۲/۲۹	۰/۲۸	۲/۸۵	۰/۰۳
		۲	۱/۱۵	۰/۴۶	۳/۱۱	۰/۰۶
		۲	۲/۴۲	۰/۵۴	۲/۸۵	۰/۰۴
		۲	۲/۸۲	۰/۷۱	۷/۱۵	۰/۰۲
		۲	۲/۵۸	۰/۲۵	۴/۱۹	۰/۰۱
		۲	۱/۱۸	۰/۶۷	۱۰/۲۵	۰/۰۷

علمی) و نمره استادان با مرتبه علمی استادیار، و مؤلفه شماره ۴ (رشته تحصیلی) و نمره استادان در رشته‌های فلسفه تعلیم و تربیت، الهیات، جامعه‌شناسی و زبان فارسی، می‌توان نتیجه گرفت از آن جایی که سطح معنی داری از ۰/۰۵ کوچک تر است و همچنین میانگین واقعی

با توجه به جدول (۹) با تأکید بر میانگین واقعی و سطح معنی داری در مؤلفه شماره ۱ (سابقه تدریس) میانگین نمره استادان با بیشتر از ۱۰ سال سابقه و ۱۰-۱۵ سال سابقه، بالاتر از نمره استادان با کمتر از ۱۵ سال سابقه بوده است. با این تفاوتها در مؤلفه شماره ۲ (مرتبه

تفاوت معناداری وجود دارد. جدول بالا همچنین نشان می‌دهد سطح معنی داری و میانگین واقعی مؤلفه شماره ۳ (جنسیت) و دیگر متغیرها بالاتر از میانگین فرضی قرار دارد. بنابراین می‌توان به این نتیجه رسید که در این متغیرها به لحاظ آماری تفاوت معناداری وجود ندارد.

بدست آمده بیشتر از میانگین فرضی طیف لیکرت است بنابراین می‌توان استدلال کرد که بین نمره استادان و ویژگی‌های جمعیت شناختی (سابقه تدریس، مرتبه علمی، جنسیت، رشته تحصیلی) در بکارگیری روشهای تدریس برای کسب شایستگی خرد عملی و کنش تأملی،

جدول ۱۰. آزمون t تک گروهی در مؤلفه شایستگی سیاسی بر حسب ویژگی‌های جمعیت شناختی

ردیف	عوامل جمعیت شناختی		میانگین فرضی	میانگین واقعی	انحراف معیار	t	سطح معناداری
۱	سابقه تدریس	بیشتر از ۱۵ سال	۲	۱/۲۸	۰/۲۵	۵/۱۲	۰/۱
		۱۰-۱۵ سال	۲	۱/۵۸	۰/۷۱	۸/۲۶	۰/۰۶
		کمتر از ۱۰ سال	۲	۱/۷۲	۰/۵۹	۱۰/۱۸	۰/۰۹
۲	مرتبه علمی	استادیار	۲	۱/۳۸	۰/۸۵	۷/۱۲	۰/۰۷
		مربی	۲	۱/۲۳	۰/۹۲	۹/۴۳	۰/۱
۳	جنسیت	زن	۲	۱/۴۳	۰/۴۱	۴/۲۴	۰/۰۶
		مرد	۲	۱/۶۹	۰/۴۴	۵/۶۵	۰/۰۸
۴	رشته تحصیلی	فلسفه تعلیم و تربیت	۲	۱/۱۹	۰/۳۶	۷/۲۵	۰/۳
		آموزش ریاضی	۲	۱/۴۵	۰/۲۴	۶/۹۵	۰/۷
		الهیات	۲	۱/۳۹	۰/۵۲	۴/۳۶	۰/۴
		جامعه‌شناسی	۲	۱/۵۰	۰/۴۰	۹/۱۵	۰/۱
		زبان فارسی	۲	۱/۴۸	۰/۶۸	۷/۸۵	۰/۰۸
		زیست‌شناسی	۲	۱/۷۰	۰/۷۴	۶/۸۰	۰/۰۶

استدلال کرد که بین نمره استادان در بکارگیری روشهای تدریس برای کسب شایستگی سیاسی و ویژگی‌های جمعیت شناختی، رابطه معناداری مشاهده نشد.

با توجه به جدول (۱۰) با تأکید بر میانگین واقعی و سطح معنی داری در بین عوامل جمعیت شناختی (سابقه تدریس، مرتبه علمی، جنسیت، رشته تحصیلی) می‌توان

جدول ۱۱. آزمون t تک گروهی در مؤلفه شایستگی فناورانه بر حسب ویژگی‌های جمعیت شناختی

ردیف	عوامل جمعیت شناختی		میانگین فرضی	میانگین واقعی	انحراف معیار	t	سطح معناداری
۱	سابقه تدریس	بیشتر از ۱۵ سال	۲	۱/۷۰	۰/۶۵	۹/۰۹	۰/۰۹
		۱۰-۱۵ سال	۲	۱/۶۵	۰/۹۳	۳/۹۴	۰/۰۷
		کمتر از ۱۰ سال	۲	۱/۳۸	۰/۶۷	۱۲/۶۵	۰/۰۶
۲	مرتبه علمی	استادیار	۲	۱/۴۷	۰/۷۰	۸/۳۲	۰/۰۸
		مربی	۲	۱/۶۳	۰/۶۲	۱۱/۶۶	۰/۱
۳	جنسیت	زن	۲	۱/۵۵	۰/۵۶	۳/۱۲	۰/۳
		مرد	۲	۱/۲۴	۰/۶۴	۲/۸۵	۰/۷
		فلسفه تعلیم و تربیت	۲	۱/۲۹	۰/۲۷	۳/۳۲	۰/۳

۰/۵	۸/۳۲	۰/۴۵	۱/۱۵	۲	آموزش ریاضی	رشته تحصیلی	۴
۰/۴	۶/۱۷	۰/۶۰	۱/۴۲	۲	الهیات		
۰/۲	۴/۱۲	۰/۲۹	۱/۵۲	۲	جامعه‌شناسی		
۰/۱	۳/۵۰	۰/۴۷	۱/۵۸	۲	زبان فارسی		
۰/۰۷	۵/۳۲	۰/۶۹	۱/۱۸	۲	زیست‌شناسی		

مبتنی بر استفاده از روشهای تدریس یادگیری مشارکتی برای تسهیل دستیابی به شایستگی‌های دموکراتیک؛ همسو می‌باشد. در همین راستا قاسمی و همکاران (Qassimi et al, 2018) بر بکارگیری رویکردهای یاددهی یادگیری مبتنی بر عمل فکورانه در فرایند تدریس شامل؛ تأمل و بحث‌های گروهی، کثرت روحیه مشارکت‌جویی و تعاون، آموزش خلاقانه، یادگیری تجربی و عمل در موقعیت، تصمیم‌گیری در موقعیت تأکید دارند که با یافته‌های پژوهش حاضر همخوانی دارد.

راهبردهای یاددهی یادگیری شایستگی معنوی: بر

اساس یافته‌های پژوهش، میزان تناسب روش‌ها و فنون آموزشی و تربیتی استادان در مؤلفه شایستگی معنوی با الگوی شایستگی تربیت اجتماعی دموکراتیک، در سطح ضعیفی قرار دارد. یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که موانع و محدودیت‌های آموزش راهبردهای یاددهی یادگیری تربیت معنوی شامل؛ محدودیت‌های ناشی از سرفصل‌ها و متون آموزشی، عدم باورپذیری استادان به آموزش معنوی، موانع ناشی از مقاومت دانشجو نسبت به طرح مسائل مذهبی؛ عملکرد ضعیف استادان در اجرا و عملکرد ضعیف ناشی از ساختار دانشگاه است. یافته‌های این پژوهش همچنین نشان داد روشها و فنون تدریس استادان در این مؤلفه بر روشهای سطحی تربیت دینی مانند توکل کردن و الزام و اجبار بر پذیرش آموزه‌های دینی و معنوی در یادگیرندگان تأکید داشت. در این زمینه یافته‌های پژوهش حاضر با نتایج پژوهش حاجی بابائیان امیری (Haji Babaian Amiri, 2018) که نشان داد روش الگویی به عنوان بهترین روش برای تربیت اخلاقی در مدارس جمهوری اسلامی ایران است و روش داستان سرایی و تکریم و بصیرت نیز از راهکارهای

با توجه به جدول (۱۱) با تأکید بر میانگین واقعی و سطح معنی داری در بین عوامل جمعیت شناختی (سابقه تدریس، مرتبه علمی، جنسیت، رشته تحصیلی) می‌توان استدلال کرد که بین نمره استادان در بکارگیری روشهای تدریس برای کسب شایستگی فناوری و ویژگی‌های جمعیت شناختی، رابطه معناداری مشاهده نشد.

بحث و نتیجه گیری

این پژوهش با هدف بررسی و شناسایی میزان تناسب روش‌ها و فنون آموزشی بکار گرفته شده در اجرای برنامه درسی صریح با کسب شایستگی‌های تربیت اجتماعی دموکراتیک انجام شد. نتایج پژوهش نشان داد میزان تناسب روشها و فنون آموزشی و تربیت استادان با الگوی شایستگی تربیت اجتماعی دموکراتیک، در تمام مؤلفه‌ها به استثنای مؤلفه شایستگی معنوی، سیاسی و مبتنی بر فناوری، در سطح مطلوبی قرار دارد. راهبردهای یاددهی یادگیری هر یک از این شایستگی‌ها در ادامه مورد بحث قرار گرفته است.

راهبردهای یاددهی یادگیری شایستگی خرد عملی و کنش تأملی: در جدول (۱) راهبردهای یاددهی یادگیری این مؤلفه ارائه شده است. بر اساس یافته‌های پژوهش، میزان تناسب روش‌ها و فنون آموزشی و تربیتی استادان در مؤلفه شایستگی خرد عملی و کنش تأملی و تمام ابعاد آن با الگوی شایستگی تربیت اجتماعی دموکراتیک، در سطح مطلوبی قرار دارد. هدف اساسی در این مؤلفه، اهتمام استادان در بکارگیری روشها و فنون آموزشی و تربیتی برای تحقق رفتار مبتنی بر خرد عملی یادگیرندگان است. در این زمینه یافته‌های پژوهش حاضر با نتایج پژوهش رزاقی و همکاران (Razzaghi et al,)

رویکردها و روش‌های تدریس تربیت شهروندی شامل؛ روش ایفای نقش، حل مسأله، و یادگیری کنترل خود است؛ همسو می‌باشد. بنابراین معلمان باید به یادگیرندگان فرصت دهند تا به صورت فعال در بحث‌ها مشارکت کنند و مسئولیت یادگیری خود را بر عهده بگیرند (Dague & Abela, 2020).

۱-۱. راهبردهای یاددهی یادگیری شایستگی جهانی اندیشیدن: براساس یافته‌های پژوهش میزان تناسب روش‌ها و فنون آموزشی و تربیتی استادان در مؤلفه شایستگی جهانی اندیشیدن با الگوی شایستگی تربیت اجتماعی دموکراتیک، در سطح مطلوبی قرار دارد. بوسیو (Bosio, 2021) معلمان برای تحقق آموزش شهروندی جهانی باید بر تقویت مهارت زبان انگلیسی یادگیرندگان برای ورود به بازار کار جهانی، تقویت احساس کارایی اجتماعی و اقتصادی یادگیرندگان، افزایش آگاهی آنها از کشورهای مختلف و تشویق برای کسب تجربیات خارج کشور برای ارتقای آگاهی جهانی بکوشند که در این زمینه یافته‌های پژوهش حاضر با نتایج این پژوهش همسو می‌باشد.

راهبردهای یاددهی یادگیری شایستگی فناورانه: براساس یافته‌های پژوهش، میزان تناسب روش‌ها و فنون آموزشی و تربیتی استادان در مؤلفه شایستگی فناورانه با الگوی شایستگی تربیت اجتماعی دموکراتیک، به دلیل عدم توانمندی دانشی، مهارتی و نگرشی استادان و عدم ساختار و زیرساخت‌های مناسب دانشگاه در فناوری‌ها، پرورش شایستگی فناورانه در سطح ضعیفی قرار دارد. شایستگی فناورانه به معنای توانمندسازی یادگیرندگان در استفاده از فناوری‌های اطلاعات و ارتباطات می‌باشد (Zhu & Wang, 2014). در این زمینه یافته‌های پژوهش حاضر با نتایج پژوهش میدلتون (Middleton, 2003) مبنی بر اینکه یکی از مهارت‌های ضروری برای تربیت شهروند دموکراتیک شامل؛ توانایی و مهارت استفاده از رسانه‌های جمعی است همسو می‌باشد.

راهبردهای یاددهی یادگیری شایستگی سیاسی: براساس یافته‌های پژوهش، میزان تناسب روش‌ها و

مطلوب و مفید در تربیت اخلاقی محسوب می‌شوند و نتایج پژوهش گورکان و دوگانای (Gürkan & Doğanay, 2019) مبنی بر اینکه آموزش شهروندی باید از طریق آموزش غیر رسمی یا غیر مستقیم انجام شود، همسو نمی‌باشد.

راهبردهای یاددهی یادگیری شایستگی عدالت

طلبی: براساس یافته‌های پژوهش، میزان تناسب روش‌ها و فنون آموزشی و تربیتی استادان در مؤلفه شایستگی عدالت‌طلبی با الگوی شایستگی تربیت اجتماعی دموکراتیک، در سطح مطلوبی قرار دارد. در این زمینه یافته‌های پژوهش حاضر با نتایج پژوهش ویلیامسون (Williamson, 2017) مبنی بر اینکه معلمان باید به روابط بین فردی و ایدئولوژی‌ها و همچنین منابع آموزشی در مورد برنامه درسی برای تحقق عدالت اجتماعی توجه داشته باشند و نتایج پژوهش گالاردی-مورالس و همکاران (Gallarday-Morales et al, 2019) که نشان دادند آموزش ارزش‌های اخلاقی مانند؛ برابری، عدالت، آزادی و همبستگی توسط معلمان لازم و ضروری است؛ و نتایج پژوهش اوم (Um, 2019) مبتنی بر استفاده از روش مذاکره و گفت و گو برای حل تعارضات و اختلاف‌ها و تحقق عدالت اجتماعی؛ همسو می‌باشد.

راهبردهای یاددهی یادگیری شایستگی فرهنگی: براساس یافته‌های پژوهش، میزان تناسب روش‌ها و فنون آموزشی و تربیتی استادان در مؤلفه شایستگی فرهنگی با الگوی شایستگی تربیت اجتماعی دموکراتیک، در سطح مطلوبی قرار دارد. شایستگی فرهنگی بر توانمندی یادگیرندگان بر مهارت‌هایی مانند گفت و گو، مهارت‌های ارتباطی، همدلی، وحدت ملی، هویت و بالندگی شخصی، بکارگیری روش بحث و گفت و گو، استدلال، تفسیر و مهارت‌های تفکر تحلیلی تأکید دارد. در این زمینه یافته‌های پژوهش حاضر با نتایج پژوهش راپانتا و همکاران (Rapanta et al, 2020) مبنی بر بکارگیری روش گفت و گو و بحث‌های سازنده برای تحقق شایستگی فرهنگی یادگیرندگان و یافته‌های پژوهشی کرم افروز و همکاران (Karam Afroz et al, 2011) که نشان دادند

موضوع، باید زمینه اجتماعی و فرهنگی جامعه خود را نیز مدنظر قرار دهند؛ همسو می‌باشد. بنابراین شرایط زمینه ای برای ترویج عدالت اجتماعی و دموکراسی در آموزش را باید در نظر گرفت (Trujillo et al, 2021). نتایج این پژوهش در مؤلفه شایستگی فرهنگی با یافته‌های پژوهش آری و همکاران (Ari et al, 2021) مبتنی بر اینکه معلمان با ایجاد محیط کلاسی دموکراتیک مبتنی بر احترام، عشق و مدارا نقش مهمی در سازگاری و نشان دادن رفتارهای دموکراتیک دانش آموزان دارد؛ همسو می‌باشد. بنابراین اگر معلمان در روشها و استراتژی‌های آموزشی خود امکانات بیشتری را برای دانش آموزان با هر پیشینه ای فراهم کنند تا در بحث‌ها و فرایندهای تعاملی معنادار میان همسالان مشارکت کنند، شهروندی دموکراتیک با سرعت بیشتری رشد می‌کند (Choi, 2016). نتایج این پژوهش در مؤلفه شایستگی جهانی اندیشیدن با یافته‌های پژوهش تیچنر-واگنر (Tichnor, 2016) مبتنی بر اینکه معلمان با شایستگی جهانی، با بکارگیری منابع آموزشی متنوع (کتاب، کره زمین، طرح درس) و ارائه مثال‌های جهانی به فراهم کردن فرصت‌هایی برای مشارکت دانش آموزان در بحث‌های کلاس در مورد مسائل جهانی اقدام می‌کنند؛ همسو می‌باشد. نتایج این پژوهش در مؤلفه شایستگی فناوریانه نشان داد به دلیل عدم توانمندی دانشی، مهارتی و نگرشی استادان و عدم ساختار و زیرساخت‌های مناسب دانشگاه در فناوری‌ها، پرورش شایستگی فناوریانه در سطح ضعیفی قرار دارد. سانگ و همکاران (Sang et al, 2012) بیان می‌کنند روشی که معلمان در استفاده از فناوریها در آموزش بکار می‌گیرند، ارتباط نزدیکی با شایستگی آموزشی و آمادگی آنها در بکارگیری فناوریهای جدید دارد؛ در واقع معلمان با بکارگیری فناوریها در آموزش به تقویت یادگیری‌های بصری یادگیرندگان کمک می‌کنند. نتایج این پژوهش در مؤلفه شایستگی سیاسی با یافته‌های پژوهش دی اسپچیمستر و همکاران (De Schaepemeister et al, 2022) مبتنی بر بکارگیری روشهای محافظه کارانه معلمان در آموزش سیاسی؛

فنون آموزشی و تربیتی استادان در مؤلفه شایستگی سیاسی با الگوی شایستگی تربیت اجتماعی دموکراتیک، به دلیل محدودیت‌های ساختاری و ایدئولوژیک در سطح ضعیفی قرار دارد. در این زمینه یافته‌های پژوهش حاضر با نتایج پژوهش یوسفی نژاد لنگرودی و همکاران (Yousefinejad Langroodi et al, 2022) مبنی بر غلبه رویکرد محافظه کار تربیت شهروندی در اجرای برنامه‌های درسی؛ همسو می‌باشد.

به طور کلی نتایج پژوهش حاضر نشان داد میزان تناسب روشها و فنون آموزشی و تربیتی استادان با الگوهای شایستگی تربیت اجتماعی دموکراتیک، در تمام مؤلفه‌ها به استثنای مؤلفه شایستگی معنوی، سیاسی و مبتنی بر فناوری، در سطح مطلوبی قرار دارد. نتایج تحقیقات نشان می‌دهد معلمان با بکارگیری روشهای مناسب در آموزش شایستگی فکورانه، محتوی تدریس را با دنیای واقعی دانش آموزان مرتبط می‌سازند، روابط بین فردی دانش آموزان را بهبود می‌بخشند و دیدگاه آنها را در پذیرش نظرات دیگران گسترش می‌دهند (Herati, 2018). بر این اساس، نتایج این پژوهش با یافته‌های پژوهش حاضر در مؤلفه شایستگی خرد عملی و منش تأملی همسو می‌باشد. در همین راستا اندرسون (Andersson, 2015) بیان می‌کند معلمان با استفاده از روشهای یادگیری مشارکتی و تشویق دانش آموزان به همکاری با یکدیگر، به آموزش عمل فکورانه می‌پردازند. نتایج پژوهش حاضر در مؤلفه شایستگی معنوی با یافته‌های پژوهش پارکر (Parker, 2003) مبتنی بر اینکه استفاده از روش سؤال محوری برای ارتقای رشد معنوی دانش آموزان مؤثر می‌باشد؛ همسو است. بنابراین یکی از مهم ترین وظایف معلمان، پاسخ به سؤالات معنوی و توجه به تربیت روح و روان دانش آموزان می‌باشد. نتایج پژوهش حاضر در مؤلفه شایستگی عدالت طلبی با یافته‌های پژوهش جکسون (Jakson, 2008) مبنی بر اینکه روش گفت و گو ابزاری مهم برای برقراری عدالت است و معلمان به منظور افزایش عدالت با استفاده از روش گفت و گو، علاوه بر داشتن نگرشی صحیح درباره این

در زمینه تدوین روشهای مناسب برای کسب شایستگی تربیت دموکراتیک را نشان می‌دهد. اولین محدودیت به مقطع تحصیلی مورد مطالعه مربوط است. پژوهش حاضر بر شناسایی میزان تناسب روشها و فنون آموزشی و تربیتی بکار گرفته شده در اجرای برنامه درسی صریح با الگوی شایستگی تربیت اجتماعی دموکراتیک در آموزش عالی متمرکز بوده است و پژوهش‌های مرتبط با دوره ابتدایی، راهنمایی و متوسطه مورد بررسی قرار نگرفته است. دیگر آن که جهت گیری پژوهش حاضر به روشی بر سنت دیویی از تعلیم و تربیت دموکراتیک بنا شده است. از این رو دیگر رویکردهای نظری مرتبط با مفاهیم دموکراتیک- از جمله رویکردهای انتقادی کمتر مورد بررسی قرار گرفته است. به پژوهشگران علاقمند پیشنهاد می‌شود در مطالعات آینده تربیت دموکراتیک را در ساحت‌های دیگری به جز آن چه در این مطالعه بررسی شده است به ویژه در مقطع ابتدایی و متوسطه مورد بررسی قرار دهند. پرداختن به شناسایی روشهای مناسب برای کسب شایستگی‌های تربیت دموکراتیک از نظرگاه‌های متنوع به خصوص از منظر انتقادی می‌تواند موضوع مناسبی برای آینده باشد.

همسو می‌باشد. سادلر (Sadler, 2011) بیان می‌کند استفاده از روش گفت و گو و طرح سؤال درباره موضوعات بحث برانگیز به تقویت دیدگاه‌های سیاسی دانش آموزان کمک می‌کند. طبق نظر لین (Lin, 2015) ایفای نقش و شبیه سازی سیاسی، از روشهای آموزشی موثر برای تربیت شهروندی می‌باشند. همچنین معلمان می‌توانند با مشارکت دادن دانش آموزان در بحث‌های سیاسی، سخنرانی و رای گیری و انتخابات، آنها را با فرایندهای سیاسی آشنا سازند.

بر این اساس، معلمان باید در آماده سازی فراگیران به عنوان شهروندان دموکراتیک و ترویج شیوه‌ها و ساختارهای مناسب برای ایجاد فضایی دموکراتیک بکوشند (European Commission, 2017). آنها باید شایستگی‌های دموکراتیک را کسب کنند تا در انتخاب و طراحی موقعیت‌های یادگیری متناسب با نیازهای دانش آموزان توانمند شوند. رویکردها و سیاست‌های معلمان در آموزش شهروندی، باید در جهت تقویت شایستگی‌های دموکراتیک یادگیرندگان باشد و آنها باید به تغییر شیوه‌های آموزشی خود بپردازند. بنابراین بکارگیری شیوه‌های مختلف برای آموزش دموکراتیک توسط معلمان را باید به رسمیت شناخت (Modiba & Stewart, 2021). نتایج تحقیقات نشان می‌دهد توسعه حرفه ای معلمان بر اساس تدوین برنامه آموزشی و تربیتی مبتنی بر شایستگی دموکراتیک می‌باشد (Kumar, 2020). بنابراین تنظیم مجدد برنامه‌های آموزشی توسط معلمان، و ارائه درسهایی برای آموزش دموکراسی در دوره‌های آموزشی تربیت معلم ضروری است. در واقع معلمان جهت تقویت بکارگیری شیوه‌های نوین و متناسب با شایستگی‌های دموکراتیک، از طریق شرکت در دوره‌های آموزشی، دانش، مهارت و توانایی لازم را کسب کنند.

محدودیت‌ها و پیشنهادها

این پژوهش دارای محدودیت‌هایی است که در تعمیم نتایج باید مد نظر قرار گیرد و نیاز به پژوهش‌های بیشتر

- research in social education*, 44(4), 565-607.
- Dague, C. T., & Abela, J. K. (2020). Fostering democratic citizenship through discussion pedagogy. *Kappa Delta Pi Record*, 56(1), 42-46.
- De Schaepmeester, L., van Braak, J., & Aesaert, K. (2022). Teach what you preach? The relationship between teachers' citizenship beliefs and citizenship education in the classroom. *The Journal of Social Studies Research*, 46(4), 363-378.
- Dewey, J. (1916). *Democracy and Education*. New York: Macmillan.
- Gallarday-Morales, S., Flores-Asencios, A., Padilla-Guzmán, M., López-Novoa, I., & Norabuena-Figueroa, E. (2019). Tutorial Action and the Development of the Competencies of the Democratic and Intercultural Citizenship Exercise. *Journal of Educational Psychology-Propósitos y Representaciones*, 7(2), 468-478.
- Ghasemi, M; Musapour, N, Haji Hosseininejad, Gh, Hosseinihah, A. (2018). Designing a teacher training curriculum model based on the competence of intellectual action. *Iranian Curriculum Studies Quarterly*. Thirteenth year. Number fifty. pp. 72-45
- Geboers, E., Geijsel, F., Admiraal, W., & Ten Dam, G. (2015). Citizenship orientations and knowledge in primary and secondary education. *Social Psychology of Education*, 18(4), 749-767.
- Green, J. L., Camilli, G., & Elmore, P. B. (Eds.). (2006). *Handbook of complementary methods in education research*. Routledge.
- Gürkan, B., & DOĞANAY, A. (2020). Factors affecting citizenship education according to perceptions and experiences of secondary-school teachers. *Turkish Journal of Education*, 9(2), 106-133.
- Haji Babaian Amiri, M. (2017). *Moral education methods in the Islamic Republic of Iran*. PhD Thesis. Payam Noor Center University of South Tehran.
- Herati, Rabia. (2018). *thinking process in the*
- منابع**
- Abedi Jafari, H., Taslimi, M., Faqihi, A., Sheikhzadeh, M. (2013). Theme analysis and theme network: a simple and efficient method to explain patterns in qualitative data. *Two Quarterly Journals of Strategic Management Thought*, 5(2), 151-198.
- Abolmaali, Kh. (2012) *Qualitative research from theory to practice*. Tehran. Science Publications.
- Adigüzel, O. C., & Karagöl, İ. (2020). A Study on the Primary Education Curricula in the Context of Socialization, Multiculturalism and Democratic Values. *Journal of Theoretical Educational Science*, 13(1), 1-24.
- Ari, A., Sirem, Ö., & Kayir, G. (2021). Investigation of Democracy Education in Turkish Primary Schools. *Anatolian Journal of Education*, 6(1), 131-144.
- Andersson, K. (2015). Deliberative teaching: Effects on students' democratic virtues. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 59(5), 604-622.
- Ashpaz, F., mahroozadeh, T., banahan Ghomi, M., samadi, P. (2020). Analytical study of the level of attention to the aesthetic dimensions of citizenship education in the first grade textbooks. *Journal of Research in Curriculum Planning*, 39(66), 133-147.
- Bazargan, A. (2007). *An introduction to qualitative and mixed research methods*. Tehran. Didar Publications.
- Biesta, G. & Lawy, R. (2006). From teaching citizenship to learning democracy: overcoming individualism in research, policy and practice, *Cambridge Journal of Education*, 36:1, 63-79.
- Bosio, E. (2021). Global human resources or critical global citizens? An inquiry into the perspectives of Japanese university educators on global citizenship education. *Prospects*, 1-18.
- Choi, M. (2016). A concept analysis of digital citizenship for democratic citizenship education in the internet age. *Theory &*

- civic engagement: A review of the research. *Educational Review*, 67(1), 35-63.
- Middleton, J. (2003). Citizenship toolkit Provides much needed support, URL: <http://www.EnrichUK.Net/news/article/31>.
- Modiba, M., & Stewart, S. (2021). Democratising knowledge through action research: theoretical reflections and challenges in the field. *Educational Action Research*, 1-16.
- Noula, I. (2018). Critical Thinking and Challenges for Education for Democratic Citizenship: an ethnographic study in primary schools in Greece. *Educação & Realidade*, 43, 865-886.
- Pantic, N. (2017). An exploratory study of teacher agency for social justice. *Theaching and Teacher Education*, 66, 219-230.
- Parker, P. (2003). Eroking the Spirit in Public Education. ED
- Rapanta, C., Vrikki, M., & Evagorou, M. (2021). Preparing culturally literate citizens through dialogue and argumentation: rethinking citizenship education. *The Curriculum Journal*, 32(3), 475-494.
- Razzaghi, M., Motaharinejad, H., Lasani, M. (2018). The role of school effectiveness in the development of students' citizenship competencies from the perspective of teachers. *Sociology of Social Institutions*, 5(11), 279-253.
- Sadler, T. D. (2011). *Socioscientific issues in science classrooms: Teaching, learning and research*. Springer.
- Saif, M. (2011). Investigating the role of hidden curriculum in educational policies from the perspective of critical approach. Master's thesis. Payam Noor University, center of Hamedan.
- Sang, G., Valcke, M., Tondeur, J., Zhu, C., & van Braak, J. (2012). Exploring the educational beliefs of primary education student teachers in the Chinese context. *Asia Pacific Education Review*, 13(3), 417-425.
- Shahabi, S., Talai, E., Sajadi, M. (2022). teaching process; Emphasizing Schwab's theory. National conference of new researches in science and technology. 16th period.
- Homan, M. M. (2018). *Democratic Engagement in Professional Practice: How Perceived Educator Engagement Affects Student Learning* (Doctoral dissertation, Middle Tennessee State University).
- Hoskins, B., & Crick, R. D. (2010). Competences for Learning to Learn and Active Citizenship: different currencies or two sides of the same coin? *European Journal of education*, 45(1), 121-137.
- Jackson, L. (2008). Dialogic pedagogy for social justice : a critical examination . *Studies in Philosophy and Education*. 27(2-3), 137-148.
- Jónsson, Ó. P., & Garces Rodriguez, A. (2021). Educating democracy: Competences for a democratic culture. *Education, citizenship and social justice*, 16(1), 62-77.
- Karakus, M. (2017). An Investigation of Students' Perceptions about Democratic School Climate and Sense of Community in School. *Universal Journal of Educational Research*, 5(5), 787-790.
- Karam Afrooz, M., Shariatmadari, A., Saif Naraghi, M. (2011). Designing a citizenship education curriculum template for middle school students. *Educational Management Research Quarterly*. third year. The second number (consecutive 10).
- Kolouh-Westin, Lidija. (2004). Education and Democracy in Bosnia and Herzegovina. *International Journal of Educational Development*, 24 (2004), 495-509.
- Kumar, P. (2020). Need to acquire democratic competency by Teacher Educator in Global Scenario. Available at SSRN 3683468.
- Leeman, Y., Nieveen, N., de Beer, F., & van der Steen, J. (2020). Teachers as curriculum-makers: The case of citizenship education in Dutch schools. *The Curriculum Journal*, 31(3), 495-516. <https://doi.org/10.1002/curj.21>.
- Lin, A. (2015). Citizenship education in American schools and its role in developing

- Education. *Educational Administration: Theory and Practice*, 26(3), 495-518.
- Um, S. J. (2019). Politics of hybridity: Teaching for social justice in an era of standards-based reform. *Teaching and Teacher Education*, 81, 74-83.
- Williamson, T. (2017). Listening to many voices: Enacting social justice literacy curriculum. *Teaching and Teacher Education*, 61, 104-114.
- Yousefinejad Langroudi, Z., Ahmadi, P., Samadi, P. (2022). Analysis of teachers' experiences of the implemented sixth-grade elementary social studies curriculum in the field of citizenship education. *Journal of Research in Curriculum Planning*, 45(72), 59-80.
- Zahabion, Sh., Yoosefi, A., Yar Mohammadian, MH. (2016) Analyzing the text books contents of the second grade sociology in high schools in regard to Citizenship Education Concepts. *Journal of Research in Curriculum Planning*, 23(50), 136-147.
- Zhu, C., & Wang, D. (2014). Key competencies and characteristics for innovative teaching among secondary school teachers: a mixed-methods research. *Asia Pacific Education Review*, 15(2), 299-311.
- Conceptual analysis of digital citizenship and the role of curriculum in digital citizenship education. *Journal of Research in Curriculum Planning*, 47(24), 1-22.
- Shugurova, O. (2020). Co-Constructing a Learner-Centered, Democratic Syllabus with Teacher Candidates: A Poetic Rendering of Students' Meaning Making Experiences. *ie: inquiry in education*, 12(2), 3.
- Tichnor-Wagner, A., Parkhouse, H., Glazier, J., & Cain, J. M. (2016). Expanding approaches to teaching for diversity and justice in K-12 education: Fostering global citizenship across the content areas. *Education Policy Analysis Archives*, 24(59), n59.
- Trujillo, T., Møller, J., Jensen, R., Kissell, R. E., & Larsen, E. (2021). Images of educational leadership: How principals make sense of democracy and social justice in two distinct policy contexts. *Educational Administration Quarterly*, 57(4), 536-569.
- Torney-purta, J. & Wilkenfeld, B. (2009). Paths to 21st-century competencies through civic education classrooms. Department of human development university of Maryland, 1-32.
- Tosun, F. C. (2020). Democratic Faculty of Education for Democratic